Lysien Disha

E Kuqja

E kuqja

E Kuqja

Titulli librit: E kuqja
Autor: Lysien Disha
Redaktor: Matilda Myftari
Kopertina: art_feelling

Katalogzimi i këtij libri gjëndet në biblotekën kombëtare. Të gjitha të drejtat janë të rezervuara për autorin.

©2023

Kushtuar Hasan dhe Fatbardha Disha,
prindërve të mi që u kujdesën për
edukimin tim.

Parathënie

Gjatë jetës sime jam përballur me ngjarje të shumta por vetëm një pjesë e tyre janë bërë në një farë mënyre pjesë e pandarë e kujtesës. Para se të nisja shkrimin e së “Kuqes” jam përballur me një luftë tepër të vështirë emocionale. Ngjarja zë nisëm në dhjetë-vjeçarin e fundit të shekullit të njëzet. Protagonisti kryesor është fqinj imi dhe ndërprerja e jetës në një moshe fare të re prej “heroinës” ishte një goditje për një adoleshent si unë asëkohe. Vendosa të ndërmarr rrëfimin e jetës së Bledit me qëllimin e vetëm, ti rrëfej të rinjëve të sotshëm që rruga drejt shkatërrimit (drogës) është po e njëjta rrugë edhe pse emërimet mund të jenë të shumta dhe të ndryshme. Me dëshirën më të madhe do të kontriboja në shpërndarjen e kësaj vepre në shkollat e arsimit të mesëm dhe kjo është arsyeja e vetme që ndërmora shkrimin e saj. Uroj me gjithë zemër që të rinjtë tanë të jenë të kujdesshëm dhe të distancohen nga çdo lloj droge nga më të lehtat deri në më të rëndat. Sikurse thotë edhe shprehja: Kodrat janë krijuar nga thërmijat.

Fillimi është i lehtë por përfundimi është tragjik. Jeta është një dhuratë nga Zoti dhe duhet të ruhet me kujdes. Uroj që kjo vepër të arrij qëllimin e saj.

Lysien Disha

E kuqja

Edhe sot dikush erdhi për të na parë. Sigurisht këto janë nga ato ditë që tek ne shpresa është ajo që na mban në krahët e saj, kjo të paktën derisa të largohen mysafirët. Këto fjalë i lexova në një ditar që asëkohe nisa ta shkruaj. Nuk është e lehtë për një jetim si unë… çfarë po them kështu, unë nuk jam më jetim, unë e kam një nënë, nëna ime, Hatixhe e quajnë. Dikur kisha edhe një baba, porse ai u nda nga jeta vite më parë dhe jeta rëndoi mbi supet e nënë Tixhes për të rritur një fëmijë të bërë për së dyti jetim.

Më kujtohet si sot pesëmbëdhjetë Maji i vitit njëmijë e nëntëqind e nëntëdhjetë e dy kur asëkohe isha vetëm një dhjetë vjeçar i vetmuar, banues në jetimoren “Zyber Hallulli”, shumë pranë “Liceut Artistik” në rrugën e Elbasanit. Nuk më pleqen të sjell ndërmend ditët e kaluara në të, thjesht dëshiroj ta nis rrëfimin tim atë ditë Maji ku vetëm dy muaj kishte që kishte ardhur ‘demokracia’. Asëkohe nuk mund t’a dija kuptimin e kësaj fjale, madje edhe tani nuk arrij ti jap një përkufizim të plotë asaj. Atë mëngjes isha zgjuar herët, më herët nga ditët e tjera, nuk di të them çfarë ndjeva, por diçka e mirë nuhatej në ajër. Shkova në dhomën e ngrënies dhe i’u bashkangjita shokëve të mi në vaktin e zakonshëm. Pasi mbaruam ushqimin tonë një nga kujdestaret, erdhi dhe na lajmëroi se do të kishim mysafir. Ajo tha që për njërin nga ne kjo do të ishte një ditë me fat. Të gjithë ne e dinim ç’do të thoshte të kishim mysafir, dhe e dinim arsyen e ardhjes së tyre. Kjo do të thotë që njëri nga ne do të largohet nga ai ferr që ishte një ëndërr e gjithësecilit prej nesh. Atë ditë, po, atë ditë ishte dita ime, dita që Zoti kishte zgjedhur që të më ndryshonte jetën një herë e mirë. Pasi nënë Tixhja dhe baba Ganiu biseduan me drejtoreshën e jetimores ato u paraqitën në dhomën e pritjes ku ne të gjithë ishim të pranishëm. Tek një jetim, kurrësesi nuk do të vëresh atë ëmbëlsinë që vërehet lehtë tek çdo fëmijë tjetër. Tek ne vërehet lehtë vrazhdësia në fytyrë, shpresa e këputur dhe melankonia. Fundja ëmbëlsia është dhuratë që vetëm një prind mund t'ia fal fëmijës së tij dhe për ne, nuk ishte dikush të na e falte një të tillë. Kujdestaret na falën vetëm vrazhdësinë e tyre dhe u treguan të kujdesshme që të na e kujtojnë për çdo ditë që nuk jemi veçse jetim dhe që madje as prindërit tanë nuk na kanë dashur dhe kjo është arsyeja pse ndodhemi aty. Në mendje na rrotullohej fjala e kujdestares, Bukurie e quanin kujdestaren trup vogël, e shëndoshë aq sa faqet shëmbëllenin me dy pastra të kuqe, si pastrat që nënë Tixhja më blente për çdo ditë kur shkoja në shkollë. Ju kurrë nuk do të bëheni njerëz, thoshte ajo. Mendoja dhe mendoja rreth thënjes së saj, por nuk arrija ti jepja një kuptim. Fundja unë njeri isha. Por shpesh herë më kapte një lloj frike në vetëvete për ndonjë transformim të mundshëm në ndonjë krijesë tjetër, por në fund flija i kënaqur sepse edhe nëse do të ndodhte diçka e tillë, do të isha i lirë.

Ndonjëherë mendoj që e vetmja mirësi që i jepet një jetimi, është ajo që nuk do të jetë i vetëm kur të vdesë.

Ndoshta nëse je në jetimore, ato kujdestare të mallkuara do të të hedhin diku. Por kur je i adoptuar, beh çfarë fjale, adoptim, përshtatje, përpiqesh të përshtatesh por kurrë nuk kënaqen nga jetimi sepse fjala adoptim, nuk është shpikur për jetimin, është shpikur për të rriturit dhe ata përpiqen për të gjithë jetën të adoptohen me këtë jetim dhe për të gjithë jetën e shohin si diçka të jashtëm. Ndryshe nga kafshët të cilat përqafohen shpejt nga njerzit dhe shkalla e përshtatjes është tejet e shpejtë, me njerëzit ndodh e kundërta dhe kjo për arsye sepse njeriu është i krijuar me logjikë dhe ka vullnet të lirë.

Mes gjithë atyre fëmijëve, nënë Tixhja hodhi shikimin tek unë. Ajo shikonte drejt meje dhe në një moment më buzëqeshi. Nënë Tixhja me trup të vogël, një grua e ëmbël fjalë pak, u afrua me hapa të ngadaltë drejt meje dhe u ul në gjunjë para fytyrës sime.

- Si të quajnë? – pyeti ajo duke më vënë dorën e saj mbi kokën time.
- Bledi, – i'a ktheva unë. Ajo më buzëqeshi.
- A dëshiron të shkojmë në shtëpi bashkë? – ishin fjalët e saj të cilat ishin një ëndërr për veshët e mi.
- Vërtetë mund të vij? – pyeta unë i hutuar
- Patjetër që po, – u përgjigj ajo.
- Do të më pëlqente, – i'a ktheva unë.
- Hajde me nënë Tixhen, – tha ajo duke më zgjatur dorën.

Pasi ajo më kapi dorën atë ditë Maji, kurrë më dora ime nuk ka patur nevojën për dikënd tjetër deri ditën e sotme që po rrëfej… Duke menduar të gjitha herët që kam qenë i uritur në atë jetimore të mallkuar, atë çast e kuptova që stomakut më shumë i duhet një nënë sesa ushqim, por gjithësesi le të kthehemi në temë. Nënë Tixhja më mori dhe sëbashku me baba Ganiun shkuam në zyrën e drejtoreshës për të firmosur. Kurrë nuk do t'i harroj fjalët që u thanë në atë zyrë.

- Si mundët ta zgjidhni aq shpejt? – pyeti drejtoresha nënë Tixhen e cila ishte edhe më e buzëqeshur se më parë.
- Është e thjeshtë e dashur, – u përgjigj ajo. – Ai më zgjodhi mua.
- Nuk ju kuptoj, – tha drejtoresha.
- Atëherë as unë nuk di sesi t'ua shpjegoj më mirë, – u përgjigj nënë Tixhja po me buzëqeshjen e saj që e karakterizonte.

Kur të vendosësh për t'u kujdesur për një jetim, mos mendo se je një bamirës dhe veprimi yt është në dobi të jetimit. Jetimi nuk është ai që trokiti në derën tënde, je ti ai që ishe në kërkim të lumturisë tënde dhe trokite në derën e jetimit. Diçka të mungonte dhe kërkove lumturinë nga një jetim që nuk e njihte një fjalë të tillë dhe që do i duhet një kohë e gjatë për ta zbuluar atë ndjenjë dhe atë fjalë që quhet lumturi.

E kuqja

Baba Ganiu, ishte një burrë i qetë dhe kurrë nuk i'u ndiente zëri i gojës. Ai më ledhatoi kokën dhe thjeshtë më tha; "mirëseerdhe bir", vetëm kaq, por që ishte e mjaftueshme për mua që të ndihesha mirë. Atë ditë nënë Tixhja kishte gatuar pilaf dhe pulë, disa fruta mbi tryezë dhe për të parën herë pata vaktin tim si një fëmijë i zakonshëm. Kur të humbin prindërit përshtatet fjala "jetim", porse kur bëhesh me prindër nuk më vjen ndërmend një fjalë e përshtatshme, kështu që nuk më mbetet vetëm se të them "fëmijë i zakonshëm". Tek nënë Tixhja nuk mund të gjeje as para dhe as luks, porse vetëm një strehë të ngrohtë për të futur kokën, një streh që baba Ganiu e kishte ndërtuar me duart e veta, sepse ai ishte një zanatçi. Ato për shumë vite radhazi nuk patën një fëmijë dhe sikurse ishte zakoni që nëse ke probleme të tilla nuk drejtohesh tek mjeku porse thjesht e kalon me një shprehje që "kështu do Zoti", ato pas bisedimesh të shumta vendosën të adoptojnë një djalë.

Nënë Tixhja punonte edhe pse baba Ganiu ishte në punë. Përpiqeshin që mos të më mungonte asgjë dhe mos të ndjeja diferencën midis fëmijëve të tjerë. Fillova shkollën, vetëm dhjetë minuta ecje nga shtëpia. Kisha një çantë, libra, lapsa, të zinj dhe me ngjyra. Asgjë nuk më mungonte nga ato që të tjerët kishin. Madje unë kisha diçka më shumë se të tjerët. Një vetëbesim tek vetja, një mendim timin që mund të bëja çdo gjë, një forcë e brendshme dhe një ndjenjë burrërie të parakohëshme. Është për t'u habitur se sa shpejt harrohet e keqja. Në shkollë nuk shkëlqeja madje isha çapkën dhe shumë nga shokët ankoheshin për mua. Ankesa të shumta shkonin në derën e drejtorit, ku ky i fundit në të shumtën e rasteve kërkonte prej meje paraqitjen e prindërve. Si mund ta harroj fytyrën e nënë Tixhes teksa dëgjonte drejtorin teksa ankohej për sjelljen time të keqe. Në ato momente ndjeja keqardhje për nënë Tixhen. Di të them që gjithmonë pas të tilla situatash, mendoja që; "kurrë më nuk do ta ribëjë përsëri”. Porse ishte vetëm një ndjenjë momentale, sërish ndodhte e njëjta gjë. Nënë Tixhja asëkohe punonte si pastruese në një kopësht pranë shtëpisë. Më dhimbsej teksa e shikoja të ulur mbrëmjeve dhe ashtu e ulur dremiste nga lodhja. Diçka më shtynte të bëhesha i tillë, të isha ndryshe, nuk di të tregoj arsyen porse nënë Tixhja nuk më ushqeu kurrë një edukatë të tillë. Ndoshta ishte një dhuratë nga ato dhjetë vite që i kisha kaluar në jetimore, ose ndoshta isha thjesht i keq. Gjithmonë i kam bërë pyetje vehtes. A ka fëmijë të këqij? Nëse do të kishte të tillë, unë jam i tillë, porse nënë Tixhja gjithmonë më thoshte që nuk ka fëmijë të këqinjë, ka prindër të pandërgjegjshëm. Atëhërë çfarë më shtynte të tregohesha i tillë? Mosha biri im, më qe përgjigjur një herë nënë Tixhja. Vertetë mosha është çapkëne, fëmijët i bën më të vjetër dhe të vjetrit i bën më fëmijë.

Baba Ganiu ishte një njeri i qetë porse si çdokush asëkohe përdorte alkolin. Alkoli që ai përdorte nuk ndikonte tek ne aq sa ndikoi tek shëndeti i tij duke e përkeqësuar gjëndjen e tij deri në vdekje. Isha vetëm trembëdhjetë vjeç kur baba Ganiu u nda nga jeta dhe nuk na la gjë tjetër përveç se disa borxhe të pashlyera që u lidhnin me konsumin e alkolit. Sigurisht që u mërzita porse qëndra e jetës për mua ishte nënë Tixhja dhe ajo mbushte çdo boshllëk. Nënë Tixhja pas kësaj gjeti edhe një punë tjetër si pastruese në një shkollë po pranë shtëpisë. Çdo mëngjes dilte herët dhe më linte mbi tryezë ushqimin dhe pasi mbaroja së ngrëni mbyllja derën dhe çelësin e varja në qafë, këtë e kujtoj shumë mirë sepse ishte e vetmja mënyrë për mos ta humbur atë. Nisesha për në shkollë dhe pasi mbaroja kthehesha në shtëpi ku nënë Tixhja nuk do të kthehej vetëm se tre ose katër orë pas kthimit tim.

Asëkohe, në hyrje të adoleshencës jam zgjuar për çdo mëngjes dhe kam menduar që kjo botë nuk bën dot pa mua. Kam dëshiruar gjithmonë të ndihem i lirë nga vështrimet e njerëzve, të veproj i lirë pa u friksuar se dikush do të lëndohet. Kam dëshiruar gjithmonë të flas dhe të dëgjohem me vëmendje nga dikush dhe të përhumb midis qiellit dhe tokës. Në disa raste më përfshinte arroganca, bëhesha i padurueshëm dhe i dal nga vetja. Tani e kuptoj që një jetë është e mjaftueshme të bësh atë që dëshiron më shumë, porse asëkohe nuk munda ta kuptoj dhe nuk kishte sesi ta kuptoja. Si mund të kuptosh diçka që nuk dëshiron ta kuptosh? Të jesh adoleshent do të thotë të ekzistosh në mesin e njerëzve dhe të mos jetosh me ta. Kaloi një kohë e gjatë dhe çdo ditë e njëjta rutinë. Ajo më porosiste që të mësoja, për çdo ditë më pyeste nëse gjithçka shkonte mirë në shkollë, nëse kisha probleme me shokët, ose nëse mësuesit kishin ndonjë ankesë për mua. Unë gjithmonë i përgjigjesha duke qeshur që shkon çdo gjë mirë dhe të mos merakosej, por të mendonte më shumë për veten e saj. Një herë teksa po darkonim i kërkova që të braktiste njërën punë sepse nëse do të vazhdonte kështu, atëherë nuk do ta kishte të gjatë.

- Ti e di Bledi që ne nuk do t'ia dalim të mbijetojmë nëse unë nuk punoj, – tha ajo duke më parë në sy, dhe kjo ishte hera e parë dhe fjala e parë e saj drejtuar ndaj meje si një burrë.
- Nënë Tixhe! Ti e di që unë mund të ndihmoj?!
- Unë nuk kërkoj asgjë prej teje bir, – tha ajo, – dua vetëm që ti të mbarosh shkollën. A mund ta bësh këtë gjë?
- Ti e di që unë nuk jam për shkollë nënë Tixhe, – thashë unë duke më ardhur turp po nga fjalët e mia.
- Nëse nuk je për shkollë bir, – tha ajo, – atëherë do të përfundosh të bësh llaç dhe tulla si yt atë. Nëse tullat të duken më të lehta se librat, mund të braktisësh shkollën. Çfarë do të zgjedhësh? – pyeti ajo.
- Librat nënë Tixhe, – u përgjigja unë.
- Zgjedhje e mirë, – tha ajo.
- Por, – vazhdova unë, – kjo deri sa të më forcohen duart që të mund të mbaj tullat.

E kuqja

- Hajde të puth nëna ty, – tha ajo duke më puthur në ballë. – Sa të jem gjallë dhe të kem forcë nuk të lë kurrë të mbash diçka.

Nëna ime, ti gjithmonë më ke dashur, dhe unë të kam dashur që në momentin që të kam parë. Kam parë gjithmonë tek ajo sesi për çdo ditë e bënte jetën më të lehtë për veten e saj. Kurrë nuk kam dëgjuar të ankohet ose të thotë diçka rreth jetës së vështirë që ka kapluar shumicën e njerëzve anembanë Shqipërisë.

Adoleshenca ime u shoqërua edhe nga fati i keq që mbuloi të gjithë Shqipërinë në vitin nëntëdhjetë e gjashtë. Hapja e firmave piramidale sikurse ato u quajtën mbrapa, ishte një fatëkeqësi për Shqipërinë dhe popullin shqiptar. Disa njerëz që mbin nga hiçi, që më parë disa prej tyre kishin punuar njëjtë si nënë Tixhja, pastruese diku, morën disa zyra ose më mirë të them banesa me qera dhe kërkonin nga populli që të depozitonin lekë tek ta dhe për një afat të shkurtër kohor ato do t'ia kthenin të dyfishuar shumën e depozituar. Me pak fjalë një çmenduri e vërtetë. Kjo taktikë ishte ndjekur në disa vende të tjera të varfëra si Shqipëria dhe kishte rezultuar me sukses për këto njerëz të paskrupullt. Ato filluan të shfaqen që nga fillimi vitit nëntëdhjetë e dy dhe viti nëntëdhjetë e gjashtë ishte viti i kapitullimit të tyre. Asëkohe isha vetëm katërmbëdhjetë vjeç dhe sapo mbarova shkollën tetë vjeçare. Me mbarimin e shkollës filluan disa trazira dhe pakënaqësi tek njerëzit. Shumë prej tyre filluan të kërkojnë paratë e tyre mbrapsht porse ktheheshin duar bosh nga përfaqësuesit e firmave duke u thënë që do të marrin më shumë interes sesa u ishte premtuar më parë. Përfundimi ishte që ato shpallën zyrtarisht falimentimin dhe për njerëzit mbetën vetëm copa letrash në duart e tyre të dhëna nga firmat për të tërhequr paratë të cilat nuk do ti tërhiqnin dot kurrë. Shumë njerëz pësuan krizë nervore, shumë të tjerë pësuan infarkt dhe të tjerë vranë veten në dëshpërim e sipër. Ato shitën çdo pasuri që kishin, shtëpi, toka dhe dyqane, me shpresën për t'i blerë dy-fish. Pas këtij tragjedie kombëtare erdhi një vit i zi. Viti nëntëdhjetë e shtatë është viti i paharruar në kujtesën time. E gjithë Shqipëria ngrihet në protestë kundra qeverisë e cila u shpall nga populli përgjegjëse për humbjen e parave të tyre. Ato rrebelohen dhe thyejnë portat e depove të armëve, pajiset një Shqipëri e tërë me armë dhe municione. Bastisen komisariatet e policisë dhe vihen në krye të tyre kriminelë të bandave të ndryshme të sapo krijuara. Njerëzit vriten në rrugë pa pikën e mëshirës, djegin, vjedhin, përdhunojnë, zënë pritë dhe çfarëdolloj gjëje që mund të vinte në mendjen e një krimineli për t'u bërë. Nënë Tixhja ishte tejet e friksuar për mua. Gjithmonë kujdesej që të më mbante brenda shtëpisë nga frika e atij që quhej asëkohe plumbi qorr. Nuk ishte e lehtë të më mbaje të mbyllur brenda katër mureve. Një herë teksa po vërdallisja në lagje, kaloji një skode e tejmbushur me armë dhe mbi të ishin njerëz të shumtë. Unë ndalova hapat dhe po vështroja armët e shumta të cilat disa prej tyre vareshin edhe jashtë skodes. Skoda ndaloi dhe njëri prej burrave që po qëndronte në sedilen ngjitur me shoferin foli.

- E do një djalosh?
- Një cfarë? – ia ktheva unë.
- Vetëm kallashnikov ka, – u përgjigj ai.
- Mirë, – thashë unë shkurt.
- Kalo mbrapa dhe merre, – ma ktheu ai.

Një djalë i ri që kishte zbritur në tokë ma drejtoi armën dhe ma la në dorë. Kujdes më tha se është e mbushur. Deri në këtë pikë çdo gjë shkoi në rregull. Por pjesa më e vështirë ishte se ku do ta fshihja atë. Nëse nënë Tixhja e shikonte, dy gjëra do të ndodhnin me patjetër, ose asaj do t’i pushonte zemra, ose do të më nxirrte mua shpirtin. Që kështu shpejtova dhe hapa një gropë në tokë afër një peme portokalli që e kishim diku nga fundi bahçes. E mbështolla me një copë pëlhure dhe gjithashtu me një copë tjetër plasmasi në mënyrë që të mos ndryshkej. Me pak fjalë e hoqa qafe atë, porse diçka brenda meje ndryshoi, sepse për sa herë që mendoja që e kisha aty, një ndjenjë e çuditshme e përshkronte trupin dhe mendjen time. Burrërim mund të jetë një fjalë për ta përshkruar këtë ndjenjë.

Viti i ri shkollor filloi. Trazirat nuk e penguan vazhdimin e shkollës. Asëkohe u regjistrova për vitin e parë tek shkolla “Ismail Qemali”, që fatëkeqsisht ishte në rikonstruksion e sipër dhe na transferuan për tek “Liceu Artistik”, deri në përfundimin e saj. Shkoja në shkollë rregullisht dhe isha shtruar disi. Përballja ime e parë me “Liceun Artistik”, ishte diçka jo e zakonshme. Kjo shkollë që brenda saj ka mbajtur artistë të panumërt tani mbante edhe gjimnazistë të thjeshtë që mund të vëreje ndryshimin thjesht në pamjen e tyre. Artist nuk bëhesh, lind i tillë dhe ne ishim lindur të thjeshtë. Çdo të thotë i thjeshtë? Ndoshta do të thotë i paaftë? Nuk e di, porse nëse bie fjala të përmendësh një njeri që meret me art, shumë thjeshtë mund të thuash, ai është artist. Por kur shikon një njeri të thjeshtë, çfarë emri mund ti vësh? Pikërisht kështu ishim ne. Veçmas kësaj “Liceut” nuk i mjaftoi rëndesa e shkaktuar nga ana jonë, por i’u shtua edhe rëndesa e rrugeçërve që rrethonin “Liceun Artistik” në pritje të studenteve të reja që dilnin nga shkolla. Kohë trazirash, kohë kur ti njeh një vajzë, bisedon, e mashtron dhe me skafin e parë e dërgon në Itali duke e nxjerrë në mes të rrugës të prostituojë. Çdo gjë e keqe që mund të shkojë në mendje, ishte reale. Një realitet i hidhur që mizorisht jeta na e përplasi në fytyrë pa dëshirë. Në portën e shkollës ishte vendosur një rojë që të kontrollojë çdo nxënës nëse mbarte armë me vete.

Ndër të gjitha ajo që më vjen ndërmend kur rikthej në kujtesë vitet tek “Liceu Artistik”, është Jola. Gjatë tetë vjeçares kam patur tërheqje të ndryshme për disa vajza, kjo e mbetur me kaq, fundja nuk mund të shkojë më tej për një fëmijë katërmbëdhjetë vjeçar.

E kuqja

Jola ishte ndryshe nuk ishte tip i ndrydhur, por një shqiponjë dhe si e tillë ishte një grabitqare. Takimi im i parë me të ishte tek një kioskë që tregtonte byrekë. Pasiqë ndodhte pushimi midis orëve, ne drejtoheshim për të ngrënë tek kjo kioskë që tashmë ishte si një dorë nëne për ne. U afrova në banak nëse mund të quhej i tillë dhe porosita si zakonisht dy byrekë me gjizë. Për habinë time atë ditë nuk kishte tjetër njeri veç meje, kjo ndoshta unë mund të kem shpejtuar në daljen nga shkolla ose për ndonjë arsye që nuk më kujtohet. Në një moment tejet të shkurtër dhe të papritur fytyra e Jolës ishte ngjitur fare pranë times.

- Nuk ke parë ndonjëherë femër duke ngrënë byrek? – tha ajo. Gjithmonë dinte të kombinonte shikimin dhe fjalët dhe gjithmonë të jepnin të njëjtin efekt.
- Ti nuk po ha byrek! – thashë unë i habitur.

- Mos ndoshta ke dëshirë të porositësh për mua? – tha ajo po me të njëjtin ton zëri.

- Pse duhet ta bëj?

- Sepse jam femër?

- Dakort, – u përgjigja unë. – Sa byrekë dëshiron?

- Sa të duash, – ma ktheu ajo ftohtë.

- E nga ta di unë sa të tilla mund të hash ti.

- Unë ha më tepër nga çfarë duket, – shtoi ajo

- Nuk është se duket ndonjë gjë, – thashë unë duke e parë nga lartë poshtë.

- Dakort, – tha ajo, – dy janë mjaftueshëm. – Mora nga dy për secilin dhe nisa të largohem.

- Ku po shkon?! – pyeti ajo e habitur.

- Të ulem diku të ha byrekët, sigurisht që nuk i mora ti mbajë në dorë, – thashë unë ftohtë.

- Dhe ti po largohesh i vetëm duke më lënë me dy byrekë në dorë?

- Mos ndërrove mendje dhe do më shumë?

- Ti nuk merr erë shumë nga femrat apo jo?
- Çfarë lidhje kanë femrat me byrekët?! – thashë unë, – për Zotin ma bëre kokën lëmsh…
- Dakort, dakort, – tha ajo duke ma prerë fjalën me një të ngritur të dorës. – Mund të shkojmë bashkë diku dhe të hamë?
- Po pse nuk e the që në fillim që dëshiroje të vije me mua?
- O Zot, – tha ajo duke rrahur ballin me dorë, – bën mirë të ecësh dhe të gjesh një vend të ulemi para se të të godas me byrek fytyrës.

Kjo ishte biseda ime e parë me të. Nuk arrijë ta besoj që nuk më goditi me byrek, ndoshta nuk isha komplet një budalla, isha thjeshtë i çiltër.

- Nuk më besohet që je në vitin e parë, – tha ajo teksa ishim ulur në një bordurë duke ngrënë byrekët.
- As mua, – thashë unë, – vitet kalojnë shumë shpejt.

- Nuk e kisha aty fjalën, – ma ktheu ajo, – dua të them që dukesh më i rritur.

- Vërtetë?!

- Po vërtetë, – tha ajo, – të paktën shtëmbëdhjetë.

- Fatkeqësisht jam pesëmbëdhjetë, – thashë unë.

- Pse thua fatkeqsisht?

- Sepse ti je shtatëmbëdhjetë dhe unë pesëmbëdhjetë. – u përgjigja unë.

- Po ti nga e nxorre që unë jam shtatëmbëdhjetë?

- Sepse po të ishe më pak se aq, nuk do të të dukesha edhe aq i rritur.

- Ja që jam tetëmbëdhjetë, – ma ktheu ajo.

- Vërtetë?! – thashë unë i habitur.

- Po! Të shqetëson fakti që po ha byrekë me një tetëmbëdhjetë vjeçare?

- Më shumë sesa më shqetëson, mund të them që më tremb pak.

- Qetësohu, – tha ajo duke qeshur, – thjeshtë po hamë.

- Po ty nuk të shqetëson fakti që po ha byrek ulur në një bordurë me një pesëmbëdhjetë vjeçar dhe mbi të gjitha me ngjyrë?

- Çokallata e zezë gjithmonë ka qenë më e mirë se ajo e bardha, – tha ajo duke këputur një kafshatë byrek. Nuk mund të shtoja diçka më tej. – Tani që njohja u bë, do të ishte e udhës të njihnim emrin e njëri tjetrit, – tha ajo.
- Unë quhem Bledi.
- Gëzohem Bledi, – tha ajo duke më shtërnguar dorën ku dora e saj e butë e ngrohi atë timen plotësisht. – Jola.
- Më pëlqen emri Jola, – thashë unë.
- Mendoj se babai e ka lexuar diku dhe dëshironte që vajza e tij të quhej Jolanda. Po ty kush të ka thirrur Bledi?
- Nuk e di, – u përgjigja unë.
- Si nuk e ditke! Nuk i ke pyetur ato të tutë?
- Nuk i njoh prindërit e mi biologjik, – thashë unë duke rrudhur letrën e byrekut të përfunduar. – Jam rritur në jetimore deri në moshëm dhjetë vjeçare kur nënë Tixhja erdhi dhe më mori.
- Më vjen keq, – tha ajo.

- Ska gjë, – thashë unë për ta qetësuar, pasi fytyra e saj u bë limon, – për mua është gjëja më e mirë që ekziston dhe jam krenar që jam djali i nënë Tixhes.
- Pse e quan nënë dhe jo mama? – tha ajo duke më parë në sy. Unë buzëqesha.
- Arsyeja pse e kam thirrur nënë Tixhen gjithmonë "nënë Tixhe" dhe nuk e kam thirrur mama, është sepse një nënë nuk të braktis kurrë, ndërsa një mama e bën diçka të tillë. Por tani më lejo të të bëj një tjetër pyetje.
- Më thuaj, – tha ajo.
- Të shqetëson fakti që po ha byrek me një pesëmbëdhjetë vjeçar me ngjyrë dhe mbi të gjitha jetim?
- Nuk kishte sesi të zgjidhja një shok më të mirë, – tha ajo duke më kapur dorën.
- Thua vërtetë mund të jem një shok i mirë?
- I shkëlqyer, – u përgjigj ajo, – do të më pëlqente të takoja nënë Tixhen, mendoj që ajo ka ndikuar në zhvillimin e trurit të këtij burri pesëmbëdhjetë vjeçar.

E kuqja

Më vonë u kthyem sërish në shkollë. Përgjatë orëve të mbetura të mësimit u ndjeva i lumtur. Vetëm një herë më parë e kisha provuar atë lloj ndjenje dhe kjo ishte arsyeja që e kuptova që isha i lumtur. Ditën kur nënë Tixhja më nxorri nga ai makth i jetimores dhe kjo ishte e dyta. Një orë më parë isha i vetëm dhe tani kisha dikë që mund të bisedoja, dikë që mund ta quaja shok. Më vërtitej në mendje emri i saj aq sa ndoshta mund ta kem shqiptuar edhe me zë të lartë, pa patur mendjen. Ngrohtësia e dorës së saj të butë ende përfshinte pjesët që kishte prekur. Çfarë janë këto mendime, mendova me vete, fundja ne ishim vetëm shokë.

E kuqja

Jola banonte në një godinë parafabrikate siç i thonim ne godinave të bëra nga pllaka të mëdha betoni nga sistemi komunist, në rrugën “Ali Demi”. I ati ishte profesor në universitetin e gjuhë-letërsisë dhe e ëma ishte doktoreshë në repartin e infektivit në qëndrën spitalore universitare nënë Tereza. Ishte vajzë e vetme dhe me prindër që gëzonin rrespektin e lagjes më të madhe në Tiranë. Çfarë mund të përfitonte ajo nga një pesëmbëdhjetë vjeçarë si unë?! Kishin kaluar kohë që nga koha që ishim njohur, ose kështu më është dukur gjithmonë sikur kisha një jetë që e njihja atë. Një ditë ajo më pati ftuar në shtëpinë e saj. Ajo ishte në moshë madhore dhe nuk kishte kundërshtime nga prindërit e saj në vendimet që ajo merrte por kjo jo për shkak të moshës sikurse mendoja unë asëkohe, por për shkak që prindërit e saj e njihnin vajzën e tyre dhe e dinin që ajo kurrësesi nuk do të bënte diçka që mund të kalonte vijën e lejueshmërisë.

E kujtoj atë ditë. Ajo ishte një ditë rezatuese ku edhe djelli mos të ishte i tillë nuk do të ishte diçka e madhe sepse do ta bëja unë punën e tij me rrezet e shumta që përhapja. Ky ndryshim i beftë ra në syrin e nënë Tixhes.

- Tregoi nënë Tixhes. Si duket ajo? – tha nënë Tixhja duke u ulur pranë meje. Ndërkohë unë po përpiqesha të bëja diçka me flokët e mi para pasqyrës.
- Është thjeshtë një shoqe nënë Tixhe, – i'a ktheva unë prerë pa kthyer kokën nga ndjenja e turpit që filloi të rritej.
- Po pikërisht për këtë po të pyes, – tha ajo e buzëqeshur. – A është ndopak e pashme?
- Nënë Tixhe, – thashë unë duke u kthyer para saj, – kur është vetëm një

shoqe, nuk mendoj se është e rëndësishme në është e pashme apo jo?

- Pamja e jashtme bir tregon atë që njeriu mbart brenda tij, – u përgjigj ajo po e buzëqeshur.
- Dakort nënë Tixhe, – thashë unë duke u dorëzuar. – Nuk besoj se do të heqesh dorë nga përgjigja. Po, është e pashme madje shumë e pashme. Besoj se kjo do të kënaqë.
- Nuk ka më bukur se dashuria bir, – tha ajo, – dhe dashuria e parë... – ajo ndaloi së foluri sikur po kthehej pas në kujtime, – nuk mendoj që ka një të dytë pas saj, trego kujdes.
- Nënë Tixhe! Jam vetëm pesëmbëdhjetë vjeç. Për çfarë dashurie po flasim?
- Kur e kupton sesa vjeç je në të vërtetë, atëherë je më i rritur nga sa mendon se je, – tha ajo duke më puthur në ballë dhe u largua.

Rrugës për në shtëpinë e Jolës për çdo hap që hidhja më dukej i shkurtër kështu që shpejtoja duke parë hapat e mi të shkurtër dhe pa kuptuar u gjenda poshtë godinës ku banonte Jola me një frymarje tejet të rënduar. U deshën disa minuta që të kthehesha në gjendje normale dhe vetëm pas një qetësimi të plotë nisa të ngjis shkallët për në shtëpinë e saj. Mund ta jetojmë jetën vetëm në dy mënyra, të mendojmë për çdo gjë ose mos të mendojmë për asgjë. Sigurisht që asëkohe mendoja për çdo gjë, madje mund të mendoja pa reshtur edhe për gjëra që realisht ose nuk ekzistonin, ose me siguri nuk do të ndodhnin kurrë. Mendoj që ëndrrat na rëndojnë më shumë sesa realiteti, por do të më pëlqente të mbyllesha në ëndrrat e mia dhe të harroja të jetoja. Pas Jolës gjithmonë më ka munguar një shok i mirë. Nëse do të kisha patur një të tillë, atëherë gjithçka do të ishte ndryshe. Më vjen keq që nuk shkova atje ku dëshiroja të shkoja, por u gjenda aty ku duhej të isha. Gjithësesi, po ngjitja shkallët dhe ajo banonte në katin e katërt. Ajo më pati informuar që babai dhe nëna nuk do të ishin në shtëpi. Për mua kjo ishte gjysma e së keqes, nuk do të më nevojitej të përballesha me to ku sigurisht nuk do të mungonin pyetjet e shumta. Trokita në derë dhe u gjenda para fytyrës së buzëqeshur të Jolës.

- Mirëseerdhe Bledi, – tha ajo, – eja brenda.
- Mos ndoshta kam mbërritur më herët? – pyeta unë duke mos ditur çfarë të them tjetër.
- Nuk ka ndonjë rëndësi kjo, – u përgjigj ajo, – sot e djelë është. Si thua të qëndrojmë në sallon?
- Për mua njëjtë është, – i'a ktheva unë. Hodha një shikim të shpejtë dhe vërejta që çdo gjë ishte e rregulluar dhe në vendin e vet. Një faqe muri ishte e zënë me biblotekën e familjes. Përkrah shoqërohej nga dritarja, perde të bardha, dy divanë dhe një aneks gatimi gjysëm i mbyllur me kangjella dekoruese ku mbulohej nga gjethe artificjale. Një tavolinë vezake e vendosur në mes të sallonit ku mbi të qëndronte një shportë me lule të freskëta. Mos ndoshta duhej të kisha sjell diçka me vete? E pse duhej?! Fundja ne ishim vetëm

miq, ajo që nuk po shikonin sytë e mi edhe pse me të shpejtë bënë hetimin e gjithë sallonit ishte televizori.

- Nuk keni televizor, – thashë unë papritur duke menduar me zë të lartë.

- E për çfarë do të na duhej një i tillë, – tha ajo duke qeshur me habinë time, – babai nuk e preferon, nëna gjithashtu.

- Po çfarë bëni kur jeni të gjithë në shtëpi, – thashë unë i habitur.

- Pikërisht, qëndrojmë të gjithë bashkë. Ndonjëherë bisedojmë dhe ndonjëherë lexojmë, – u përgjigj ajo ndërkohë po tërhiqte tryezën vezake në drejtimin tim. – Po ty a të pëlqen leximi?

- Do të dëshiroja të lexoja, por nuk kam shumë libra. Me përjashtim të librave që na jepeshin nga mësuesit për lexim jashtëshkollor, nuk kam të tjerë.

- Kjo është një punë që zgjidhet, – tha ajo duke buzëqeshur. – Mund të të huazoj nga një libër dhe kur ta rikthesh mud të marrësh sërisht një tjetër nëse ke dëshirë.

- Më pëlqen, – thashë unë.

- Atëherë, – tha ajo duke u afruar pranë biblotekës, – çfarë zhanri ke dëshirë të lexosh?

- Çfarë do të thotë “zhanri?” – ajo buzëqeshi.

- Llojin e librit, përmbajtjen, romancë, tragjedi, krim, mister…

- Them që një tragjedi nuk do të ishte keq, – vazhdova unë.

- Tragjedi hemmm… – tha ajo duke trokitur buzët e saj me gishtin tregues dhe duke i hedhur një sy rafteve të mbushura përplot me libra. – Po ti shtonim edhe pak romanticizëm nuk do të ishte keq. Ja ky këtu them se është një libër që ja vlen të lexohet. “Netë të bardha nga Dostoevsky”, është një libër i mrekullueshëm dhe nuk është voluminoz. Sigurisht që nuk mund të fillosh me një libër voluminoz.

- E pse jo?!

- Sepse është njëjtë si të të zgjojnë herët në mëngjes dhe të të thonë, vrapo tani me sa fuqi ke. Kjo sigurisht nuk do të ishte e mundur. Së pari duhet të zgjohesh në mënyrë natyrale, më pas të shtriqesh, të ulesh dhe të marrësh veten, më pas je i lirë të vraposh.

- Atëherë po filloj me këtë, meqë nuk jam shumë i apasjonuar pas vrapit.

Jola kishte përgatitur gurabie dhe lëng frutash. Gurabie gjalpi të bëra me kujdes. Nuk linte përshtypjen e një vajze të rregullt, dukej më shumë si një vajzë e hedhur dhe moskokëçarëse, ndoshta e tillë ishte, por një tjetër njeri dilte në pah në prezencën time.

Nuk është e gjatë koha që bën ndarjen e një adoleshenti nga hyrja për në botën e të rriturve dhe nuk janë të shumta vitet që i jeton në adoleshencë, por ato janë të kujtueshme dhe mund të jenë vitet më të kujtueshme të jetës sonë të mjerë. Nëse dëshiron të dish sekretin për një adoleshencë të paharruar përplot me kujtime, më vjen keq por kjo është e gjitha një çështje fati. Vajza me flokë ngjyrë kafeje me vetulla të trasha, hundën vocërrake dhe dy buzë hollake që sa herë lëviznin ngrohte dhe tërhiqte vëmendjen, ishte eksperjenca ime e parë në ndërtimin tim emocjonal. Ndjej keqardhje që isha aq i papjekur, aq i mitur dhe aq adoleshent.

Atë ditë e kaluam për mrekulli dhe pasi bisedave tona u dhamë një ndalesë për në takimin e ardhshëm, Jola nisi të zbres disa nga librat e saj të preferuar dhe për çdonjërin prej tyre më tregonte përmbajtjen.

Ajo e admironte Dostoevskyn. Sipas saj stili i tij i të shkruarit ishte unik. Është tejet e vështirë për një shkrimtarë të shkruaj rreth asaj që ka drojë dhe frikë. Në të shumtën e veprave ai e pasqyron veten nga një personazh në tjetrin, njëjtë me një monolog por të rrethuar nga të tjerë protagonistë. Duke e dëgjuar atë analizim të hollësishëm e kuptova që isha shumë më poshtë nivelit të saj. E çfarë dreqin kërkon ajo nga unë? Kjo ishte pyetja dëshpëruese nën ofshamat e një shpirti të lënduar nga dhimbja e injorancës.

- Ndodhi diçka?! – pyeti ajo duke parë shprehinë time të vrarë.

- Nuk e di! Po mendoja çfarë mund të përfitosh nga një djalë si unë?
- Mos u bëj qesharak, – tha ajo duke qeshur. – Askush nuk kërkon të përfitojë nga njëri tjetri. Ne jemi miq dhe miqt nuk përfitojnë, ato japin, dhurojnë dhe në këmbim marrin lumturi. A ndihesh i lumtur kur bisedojmë?
- Po! Shumë i lumtur.
- Edhe unë gjithashtu dhe nëse ndihemi të lumtur, kjo do të thotë që të dy i kemi dhënë diçka njëri tjetrit. Nuk ka rëndësi në është diçka që shihet apo jo, që thuhet apo jo, ne e kemi dhënë dhe e dimë këtë.

Nëse kishe një pyetje ajo të vinte me përgjigje. Një herë më tha, mund të pyesësh thjeshtë sepse edhe përgjigja është e thjeshtë.

Erdhi pasditja dhe unë kisha marrë rrugën drejtë shtëpisë. Me siguri nënë Tixhja duhej të ishte duke më pritur. Ecja dhe ndihesha i lehtë si një pupël dhe mbi të gjitha tejet i lumtur. Diçka më ngacmonte në stomak. Me siguri gurabiet mendova asëkohe. Shtërngoja librin ndër duar dhe kisha dëshirë ta lexoja. Dëshiroja të njihesha me botën e saj, nuk doja të isha i panjohur rreth asaj njohurie që bënte një barrjerë të madhe midis meje dhe saj.

Nënë Tixhja nuk po i besonte syve kur vuri re që mbaja një libër në dorë dhe mbi të gjitha nuk ishte një libër shkollor. Ajo më përshëndeti. Duke u ngurtësuar për të mos shfaqur lumturinë që edhe vetë e kisha të rëndë t'a mbaja, i ktheva përshëndetjen dhe i'u drejtova dhomës së gjumit. I shtrirë mbi shtrat me libër të mbështetur mbi kraharor, mendoja për të. Çfarë janë këto iluzione? Vetëm se një femër ka dëshirë të qëndrojë me ty dhe është e sjellshme, nuk do të thotë që të dashuron. Këto fjalë me erdhën ndër mend pasi kisha dëgjuar një këngë nga Anita Bitri po me këto fjalë në përmbajtjen e saj. "Eja të hamë Bledi", u dëgjua zëri i nënë Tixhes nga kuzhina. U ngrita nga shtrati dhe shkova pranë saj.

- Si ja kalove sot bir?

- Mirë nënë Tixhe, ja kalova vërtetë mirë.

- Më bëhet qejfi për ty, – tha ajo duke buzëqeshur.

- Po ti si ndihesh?

- Nxënësit janë të pakujdesshëm, – u përgjigj ajo, – grisin dhe hedhin letra ngado, bëjnë pis dhe në fund të fundit në mëngjes e gjejnë klasën sërisht të pastër. Nuk e dinë që e pastron nënë Tixhja, – vetëm pas atyre fjalëve e kuptova që kisha bërë të njëjtën gjë për vite radhazi.

- Më vjen keq nënë Tixhe.

- Keqardhja duhet të jetë për ata që e bëjnë këtë gjë për çdo ditë, – tha ajo.

- Ndoshta edhe unë e kam bërë për shumë herë një gjë të tillë, – ja ktheva unë.

- Atëherë më vjen mirë që e kupton që është diçka jo e mirë. Por lëre këtë bisedë dhe më trego se çfarë ndodhi sot.

- Asgjë e veçantë nënë Tixhe. Hëngrëm gurabie, biseduam dhe lexuam nga pak.

E kuqja

- Ajo vajzë qenka një xhevahir, – tha nënë Tixhja. – E çfarë ishte libri që solle në shtëpi?
- Një libër i huazuar. Jola ma dha për t’a lexuar dhe kur t’a mbaroj do t’ia kthej sërish.
- Mendon që do të mund t’a lexosh?
- Nënë Tixhe! Kam mësuar të lexoj që gjashtë vjeç.
- Nuk të pyeta nëse di të lexosh, por a do të mund t’a lexosh?
- Mendoj që po, – i’a ktheva unë.
- Si thua t’a ftosh edhe ti ndonjëherë në shtëpi?
- Nuk bëhet fjalë nënë Tixhe.
- Pse?!
- Pse... Pse duhet ta ftoj?
- Sepse jeni miq dhe miqt këtë bëjnë.
- Nuk e di nënë Tixhe, ndoshta mund t’a ftoj ndonjë ditë.
- Jeni në një klasë bashkë?
- Jemi në një shkollë, – nuk kisha dëshirë ti tregoja rreth moshës së saj.
- Si jeni njohur?
- Nënë Tixhe! Seriozisht e ke?

- Ke të drejt bir shkova shumë larg, por kur plakesh ke dëshirë të dish gjthçka.

- Ti nuk ja plakë nënë Tixhe, – thashë unë duke e përqafuar si e kisha zakon t’a bëja gjithmonë. – Gjithësesi duke blerë byrekë.

- Duke blerë byrekë, – përsëriti ajo tërë habi, – sa më pëlqejnë romancat.

- Çfarë romance nënë Tixhe?! Ti vetë e the që jemi miq!

- Po se jeni miq kjo nuk do të thotë që nuk ka romancë, – vazhdoi ajo, – gjithësesi unë gjithmonë kam qenë e mendimit që nuk ekziston miqësia midis një mashkulli e një femre.

- Si kështu?!

- Njëri do ta prishë atë duke shfaqur dashurinë, dhe nëse fati e mbështet dhe tjetri i përgjigjet, atëherë është njeriu më i lumtur në botë.

- Nënë Tixhe mund të t’a bëj një pyetje?

- Patjetër bir, – u përgjigj ajo teksa mbushte pjatat me fasule.

- A ke dashuruar ndonjëherë?

- Më shumë se pyetja më gëzon fakti që je rritur bir, – tha ajo duke u ulur në tryezë. – Vetëm një herë.

- Nuk mendoj se ishte baba Ganiu apo s'është kështu?

- Baba Ganiun e kam dashur, por më parë shumë më para se të njihja baba Ganiun u dashurova me një djalë. Asëkohë çdo gjë ishte e vështirë, ishte komunizëm dhe çdo gjë që nuk përfundonte me martesë, gjykohej nga partia, nga këshilli i punës, këshilli i lagjes dhe e gjithë shoqëria.

- Si ndodhi nënë Tixhe?

- Asëkohe shkoja në shkollë dhe si një vajzë jo e vetme, nuk kisha mbi vete vigjilencën e prindërve të paktën jo deri në atë pikë që të mund të më privojë nga liria. Fundja nuk mund të të ndodhte asgjë edhe nëse dikush do të kishte dëshirë të bënte diçka, i tillë ishte sistemi komunist, përfundoje në burg dhe kishte edhe pasoja të tjera më të rënda vetëm për një fjalë goje, aq më shumë të bëje diçka me qëllim për të dëmtuar dikënd. Teksa dilja për të shkuar për në shkollë për çdo ditë, një djalë ecte disa metra larg meje duke ruajtur po të njëjtën shpejtësi, të njëjtin ritëm, me pak fjalë më shoqëronte deri tek dera e shkollës “Kosova”. Gjithmonë racizmi ka qenë prezent në Shqipëri bir im, njerëzit me ngjyrë janë paragjykuar dhe gjykuar dhe gjithmonë do të jetë kështu. Gjykohesh për një ngjyrë që ti e bart në lëkurë dhe që është tjetërkush që e ngjyrosi atë. Gjithësesi ky djalë ishte i bardhë dhe unë kështu sikurse më shikon.

- E njihje ti atë nënë Tixhe?

- Mund të them që e njihja, kisha dëgjuar rreth tij në lagje dhe njerëzit nuk thonin aspak fjalë të mira. Ai konsiderohej si një djalë imoral sepse kishte dëshirë të vishej dhe të ndiqte sadopak modën e kohës dhe i shtohej kësaj edhe biografia e keqe e familjes, siç quhej asëkohe kur kishe dikë nga familja të arratisur ose që kishte luftuar në krahun tjetër të komunistave para çlirimit.

- E çfarë ndodhi më tej?

- Ndodhi që pas shumë kohësh shoqërim në ecje, fillova ti dhuroj ndonjë buzëqeshje, fundja ai ishte aty vetëm për mua. Edhe pse frika më mbulonte herë-herës mund t'a mposhtja pa shumë vështirësi sepse për sa kohë që je i ri, zemra është motorri i trupit, vetëm kur shkon në moshë, truri merr drejtimin. Një ditë ai mori guximin dhe më ndaloi. Ishte djalë shumë i turpshëm edhe pse dukej ndryshe kur e shikoje. Folëm dhe biseduam deri sa mbërrita në shkollë edhe pse ai ruante një farë distance në ecje për t'u mos kuptuar që po ecnim sëbashku. U ndjeva aq mirë sa vendosa që atë pjesë rruge që bëja për të shkuar në shkollë nuk kisha pse ta bëja me dikë që më shoqëron nga pas, por mund t'a bëja me dikë që më shoqëron në krah. Nuk dua të zgjatem me rrëfimin e ndjenjave të mia dhe të të tregoj sesa mirë ndihesha përkrah tij dhe çfarë lumturie përjetoja në ato pak momente sëbashku.

- Çfarë e prishi tërë këtë nënë Tixhe?

- Njerëzit bir. Si gjithmonë njerëzit janë ata që na i prishin ato çaste të lumtura që jetojmë. Njerëzit na dhurojnë lumturi dhe po njerëzit janë ata që na e marrin. Do të të duket çmenduri por mbeta shtatëzënë me të. Familja ime e mësoi shpejt këtë dhe im atë për pak sa nuk më vrau. Unë e dashuroja dhe ai gjithashtu. Ai nuk ishte tipi imoral që njerëzit përshkruanin lart e poshtë. Unë isha dashuria e tij e parë dhe ai ishte dashuria ime e parë. Përfundimi biri im është që nëna më dërgoi tek disa ciganë pranë bregut të lumit tek treshi dhe më detyroi të bëja abortin. Më kujtohet si tani kur gruaja e moshuar i tha sime mëje që rrezikoja së tepërmi që mos të mbetesha kurrë më shtatëzënë për arsye se isha tepër e re dhe ishte shtatëzania ime e parë. Ime më tha ftohtë; “mirë ti bëhet”. Edhe sot nuk e kuptoj cili ishte faji im për të marrë një të tillë shpërblim poshtërues dhe aq të dhembshëm, si fizik ashtu edhe shpirtëror. Pas abortit haja pak dhe flija shumë. Babai më ndaloi të shkoja sërisht në shkollë. Për tërë ditën, për çdo ditë të Zotit, gatuaja dhe pastroja deri ditën që babai vendosi të më martojë me baba Ganiun. Ai erdhi në shtëpi dhe më tha, ky është burri yt.

- Nuk mund t’a besoj që mund të ndodhin në jetën reale këto gjëra nënë Tixhe! Kjo qënka e tmerrshme.
- Ndodhin bir, dhe sikurse thonë të vjetrit; “tek femra ka hise edhe qeni”. Fati desh që unë kurrë nuk munda të mbetem shtatëzënë dhe ndoshta ky ishte një ndëshkim për mua. Baba Ganiu kurrë nuk më pyeti për të shkuarën time edhe pse fjala kishte këmbë. Më respektoi dhe më dha në shtëpinë e tij vendin si bashkëshorte.

***

Të nesërmen u zgjova herët dhe për të parën herë në jetën time ndjeva kokën të rëndë, të rëndë dhe të turbulluar, si për të treguar që truri brenda saj ishte prezent. Biseda me nënë Tixhen më futi në disa mendime që nuk mundja ti largoja nga koka deri sa mbërrita në derën e shkollës dhe u kujtova për Jolën. Jola! Çfarë ndikimi surprizues kishte filluar të krijonte. Në pushim si gjithmonë prita tek kioska deri në mbërritjen e saj, por atë ditë ajo nuk erdhi dhe as ditën e nesërme. Vetëm ditën e tretë ajo u paraqit para meje teksa e prisja po në vendin e zakonshëm. Ajo nuk më buzëqeshi sikurse gjithmonë bënte kur më shikonte.

- A je mirë? - pyeta unë duke parë që diçka ishte ndryshe.

- Shumë mirë, - u përgjigj ajo ftohtë. - Pse e bën këtë pyetje?

- Sepse nuk erdhe dy ditë në shkollë, - i’a ktheva unë.

- Njeriu edhe mund të mungojë.

- Çfarë ka ndodhur?

- Asgjë, - ma ktheu ftohtë sërish ajo.

- Kam dy ditë që po vdes nga meraku dhe ajo që mund të më thuash është vetëm një “asgjë”?

- Çfarë duhet të të them më shumë? Fundja çfarë jemi ne të dy? - dhe ajo filloi papritur të ngre zërin e saj, ngjyra në fytyrë i ndryshoi duke i marrë një shprehi të friksuar.

- Mendoj që ke të drejtë, mendoj që kam bërë gabim që jam merakosur për ty. Tani që e kuptoj po largohem, - ktheva shpinën dhe u nisa rrugës drejt ambasadës

Italiane.

Po përjetoja sërisht diçka të paprovuar. Nuk më lëndonte fakti që dikush po më trajtonte simosmëkeq sesa më lëndonte fakti që nuk kisha bërë asgjë dhe nuk e dija se për çfarë arsye po e merrja këtë ndëshkim të pamerituar.

Këmbët ecnin dhe mendja nuk ishte e vetëdijshme se ku po më shpinin. E pash veten në bordurën e digës tek liqeni artificial. Dielli ndriçonte mbi sipërfaqen e lëmuar të ujit ku rosa të egra prishnin gjumin e kësaj bukuroshje të fjetur. Eca dhe pak më tutje, u ula fare pranë bregut nën një pemë shumë të vjetër. Ktheva kokën dhe nisa t'a vështroj atë pemë. Moj pemë e vjetër! Sa shpina të dëshpëruara janë mbështetur në barkun tënd? Edhe pse ti nuk mund të përgjigjesh unë e di që janë të shumtë ato që janë mbështetur tek ty. A e di ti se çdo të thotë të jesh i vetëm? Ma do mendja që e di, sepse shoqja jote është vetëm disa metra larg teje dhe ti nuk mund ti afrohesh asaj. Epo sot, pikërisht sot ne jemi të njëjtë. Jam i vetëm pikërisht si ty. Nuk më frikson fakti që jam i vetëm sepse i vetëm kam lindur, por më frikson fakti sesi mund të jetoj i vetëm në mesin e njerëzve. E mendon dot që më mungon që tani? Më thuaj diçka të marrtë dreqi. Të paktën më trego sesi të bëhem i fortë si ty. Më trego sesi ti bëj ball stuhisë që të fluturon sa andej këtej. Vetëm këtë të më tregosh nuk dëshiroj më shumë.

- Ti nuk je i vetëm, - dëgjova zërin që më vinte nga pas.
- Të marrtë dreqi të paktën mos më flit me atë zë, pse duhet pikërisht të dëgjoj zërin e saj.
- Sepse ky është zëri im budalla, - tha Jola, - nuk kam ç'të bëj. Prisje që pema të gjente një zë më të mirë?
- Si më gjete?
- Se mos e ktheve kokën pas për të parë nëse isha pas teje.
- Më paske ndjekur?
- Nuk është shumë e vështirë, - u përgjigj ajo.
- Çfarë do më tepër prej meje?

- Çfarë ndjej për ty është shkaku që të lëndova.
- Çfarë ndjen për mua?
- Diçka më shumë se shoqëri, - u përgjigj ajo. - Por dhe ti ndjen të njëjtën gjë dhe kjo nuk është mirë.
- Mos vallë sepse unë jam më i vogël?
- Kjo nuk ka lidhje fare.
- Atëherë çfarë është? Më thuaj çfarë është për hir të Zotit?
- Unë do largohem për studime në Itali Bledi.
- Oh Zot im...

***

Përfundimisht mendoj që jam i pafat. Pas mbarimit të shkollës Jola do të nisej drejt Italisë për vazhdimin e shkollës së lartë. Ajo u mundua të më qetësonte dhe më tha që akoma kishim muajt e verës para dhe se për disa muaj të tërë ne do të ishim sëbashku, por më kot. Unë isha tepër i dëshpëruar. Aty, atë ditë dëshpërimi, nën pemën e të dëshpëruarve, ajo më dhuroi puthjen time të parë. Gjithçka u përmbys.

Trupi i elektrizuar i përgjigjej bashkimit të dy buzëve të ngrohta dhe të buta. Mbeta i ngrirë nën shikimin mbështjellës së Jolës.

- Ti e di që nëse do të mundja nuk do të largohesha kurrë prej teje, apo jo? - tha ajo duke mbështetur dorën e saj mbi faqen time.
- Atëherë mos u largo.
- Këtë vendim e kanë marr prindërit, dhe unë kam mbështetur vendimin e tyre deri sa të njoha ty. Nëse do të dal kundër vendimit të tyre, besoj se zemra do t'u thyhej.
- Po zemra ime? A nuk do të thyhet ajo?
- Bledi! Mos u bëj qesharak. Po shkoj vetëm dy orë larg detit, dhe për çdo verë do të kthehem. Nëse përgjatë kësaj kohe ti nuk do të kesh gjetur ndonjë çupëlinë të moshës tënde unë do të pres vetëm ty.
- Vërtetë do të më presësh?
- Vërtetë.

***

Viti i parë mbaroi dhe bashkë me të kaloi një vit jetë më tepër. Çfarë kaloi na shoqëron por nuk mund t’a ndryshojmë, na vret por nuk mund t’a ndalojmë, na dhemb por nuk mund t’a shërojmë.

Nënë Tixhja mbeti e papunë kjo për shkak të moshës së saj e cila kalonte me kohën. Në hyrje të shtëpisë sonë nënë Tixhja vendosi që të bëj një dyqan në mënyrë që të shisnim diçka për të siguruar bukën e gojës. Nënë Tixhja foli me vëllain e baba Ganiut meqë ai ishte një usta ndërtimi dhe për disa ditë punë ai e ngriti një dyqan me blloqe betoni për ne.

- Çfarë do të shesim në të nënë Tixhe?
- Do të mendojmë diçka bir, - u përgjigj ajo pa ngritur kryet nga gjella që po trazonte.
- Si ke qenë nënë Tixhe? - ajo ngriti kryet dhe buzëqeshi.
- Nuk është se kemi qëndruar shumë bashkë apo jo? Pa tregoji nënë Tixhes. Si është shoqja jote?
- Ajo është mirë nënë Tixhe.
- Ka ndodhur diçka? Nuk të shoh të

përqëndruar këto kohë.

- Jo nënë Tixhe, nuk ka ndodhur asgjë, - i’a ktheva unë. Nuk kisha dëshirë ti tregoja për çfarë kishte ndodhur.

- Fol me mua Bledi, - tha ajo duke u ulur pranë meje.

- Nënë Tixhe! Unë isha i vetmuar, nuk kisha as nënë dhe as baba, as motër e as vëlla, nuk kisha askënd që të shpresoja në të. Fëmijët e jetimores ishin gjithçka që kisha. Për dhjetë vite kam ndarë dhimbjen e përbashkët që kisha me to. Dhjetë vite të tëra lot dhe dëshpërim dhe as një shpresë për t’a pritur mëngjesin e të nesërmes, deri ditën kur sytë e mi të panë ty, kur ti më përvetsove me buzëqeshjen tënde dhe më zgjate dorën e lirisë, dorën e familjes, dorën e shpëtimit. Atë ditë e kuptova që mund edhe të jetohet në këtë botë. Derisa mësova që Jola do të largohet.

- Si do të largohet? Ku do të shkojë?

- Në Itali për studime nënë Tixhe, - ajo mbeti e heshtur dhe me siguri kuptoi që një diferencë moshe ishte midis nesh. Ajo vazhdonte e heshtur dhe e menduar.

- Ti nuk je në atë moshë që unë

mund të të ngushëlloj me një gënjeshtër. Unë do të them vetëm diçka. Qëndro me të këto kohë. Tregohu i sinqertë ndaj saj dhe tregoji ndjenjat e tua të vërteta. Nga kjo do të varet fati juaj. Nga kjo do të mund të kuptoni a do të jeni në gjendje dhe a do të dëshironi të prisni për njëri-tjetrin. Sigurisht që koha mund të shërojë plagët por nuk mund të zbeh dashurinë që keni për njëri tjetrin nëse ju vërtetë e doni njëri tjetrin.

- Vërtetë mendon se ajo do të më presë nënë Tixhe?

- Të njëjtën pyetje bën edhe ajo. Ti je ai që e di nëse do t’a presësh apo jo dhe këtë duhet t’ia bësh asaj të qartë. Tregoi asaj arsyen pse do ta presësh dhe arsyen pse ajo duhet të të pres ty.

- A e di nënë Tixhe? Duhet të flas më shpesh me ty, - ajo më buzëqeshi dhe vazhdoi në zbrazjen e gjellës që tashmë ishte gati.

***

Ndërkohë që ne bëjmë plane jeta vazhdon.

Nëse e vëren, ndalon së planifikuari, e nëse jo, mbarove. Kisha vendosur që të largoja nga mendja largimin e Jolës dhe të jetoja të tashmën. Fundja duhet të jemi mirënjohës për të tashmen dhe ajo është e vetmja që posedojmë. Koha qesh me ne. Ajo qëndron duke na buzëqeshur me cinizëm dhe për çdo mbrëmje pret mbylljen e syve tanë dhe me një të goditur të vetme na e bën të tashmen një të shkuar dhe të ardhmen një të tashme të prekshme. Ajo që të brengos është kur plogështia të pushton dhe si një spektator i gjendur në fushën e lojës shikon sesi luhet me ditët e jetës sënde. Ironike apo jo? Jetojmë çdo të tashme dhe përpiqemi, luftojmë për t'a bërë atë një të shkuar të kujtueshme. Çfarëdo që bëjmë në jetë, e bën atë të quhet e tillë. Bëj mirë ose keq, sërish do të quhet; "jetë". Nuk mendova kurrë që do të mund ti bëja keq vetes sime. Ekzistojnë dy gjëra tek njeriu ku dhënia përparësi njërës dëmton tjetrën. Sa herë ndihemi të rrezikuar sinjalet shkojnë në një pjesë të trurit dhe truri fillon të pompojë adrenalinë dhe në këtë mënyrë trupi i përgjigjet rrezikut, ose duke u larguar ose duke luftuar. Nga ana tjetër kur bëjmë diçka që na dëmton por njëkohësisht kënaq epshin, sinjalet e shumta që shkojnë në tru indentifikohen si të rreme sepse është epshi që e drejton operacionin. Gjithësesi po thoja që në verë për çdo ditë unë dhe Jola shkelëm çdo pjesë toke në liqenin artificial.

- Ndihem shumë e lumtur, - tha ajo.

- Edhe unë.

- Vërtetë mund të sillemi sikur unë nuk do të largohem?

- Të paktën mos ta mendojmë pikërisht tani që ndihemi kaq mirë, - thashë unë duke ndaluar hapat.

- Por vetëm mendimi i kësaj ma prish tërë këtë lumturi që ndjej, - tha ajo.

- Atëherë të mos lejojmë të ndodh diçka e tillë.

- Ke të drejt, - tha ajo duke buzëqeshur. - A e mbarove “kujtimet e nëndheshme”?

- Sot në mëgjes i dhash fund.

- Vërtetë? Gjithë natën duke lexuar?! E pabesueshme!

- Dostoevsky arrin të të përçojë çdo ndjenjë dhe dhimbje. Ka diçka që e bën atë të dashur tek unë.

- Është ajo që sapo the, “dhimbje”.

- Edhe kjo mund të jetë, - pohova unë.

- A e di sa ke ndryshuar që nga koha që jemi njohur?

- Do të thuash që nuk jam më i njëjti?

- Dua të them që je më i pjekur, më i rritur, dhe...

- Dhe çfarë?

- Dhe që unë të dua më shumë se më parë. Dhe kjo ikje e mallkuar po ma bën shpirtin copash.

- Unë do të të pres.

- Ah Bledi, Bledi. Mos bëj kurrë një premtim që nuk mund t’a mbash.

- Ky nuk është premtim, kjo është një fjalë burri. Unë friksohem që ...

- Më thuaj, që unë nuk do të pres? - tha ajo.

- Pikërisht, - pohova unë.

- Unë të dua Bledi.

- Edhe unë të dua. A e mban mend librin tim të parë që ishe pikërisht ti që e përzgjodhe atë?

- “Netë të bardha”, po më kujtohet.

- Nastjeska edhe pse e dashuronte atë djalë, edhe pse po e priste, ajo sërish gjeti ngrohtësinë diku tjetër.

- Por ato u bashkuan në fund.

- Kjo është e vërtetë. Por a e di se çfarë më ka goditur më shumë në atë libër? Vetëm një frazë e vetme. “Ah sikur ju të ishit ai.”

- Ajo dashuronte këtë dhe po shkonte tek tjetri vetëm për instikt, këtë do të më thuash?

- Nëse një gjë e tillë ndodh me ty atje ku do të shkosh, të lutem mos u kthe tek unë thjesht për instikt.

- Asgjë nuk do të ndodh, - tha ajo duke më puthur leht, - të mos e mendojmë më tej.

***

Dita e fundit ishte e rëndë dhe si çdo gjë e rëndë, ajo peshoi mbi mua me gjithë forcën e saj. Atë ditë nuk dëshiroja të ngrihesha nga shtrati. Një ditë më parë e kisha kaluar me Jolën tërë kohën dhe e mbyllëm në shkallët e godinës së saj ku u përqafuam, u puthëm dhe premtuam. Ah sa shumë premtuam! Premtuam që do t'a presim njëri-tjetrin dhe që asnjë pengesë që do të na dalë rrugës nuk do të bëhet shkaktare për humbjen e njëri-tjetrit. Jola qante, ndërsa unë shikoja ato sy që me shumë mundësi do të ishte hera e fundit që i shikoja. Fundja një dashuri nga ato të fëmijërisë. E doja më tepër sesa mund të duhet një person në moshën pesmbëdhjetë vjeçare. Jola më bëri të premtoj që të nesërmen të vija tek shtëpia e saj rreth orës dymbëdhjetë në mënyrë që të shkëmbenim përshëndetjen e fundit. Ora shënonte diku rreth njëmbëdhjetë dhe unë nuk mundesha të zbrisja këmbët e mia të rënduara nga shtrati. Nënë Tixhja herë pas here dukej në dhomë dhe më kujtonte orën.

- Nuk mund të të detyroj që të shkosh, - tha ajo, - por besoj që i detyrohesh, të paktën një përshëndetje.

- Ti ke të drejtë nënë Tixhe, por po vuaj. Rëndon shumë.

- Patjetër që rëndon, dashuria rëndon, por kjo është ajo që mbahet mend.

- Vërtetë mendon që ajo do të më presë nënë Tixhe?

- Kjo nuk ka shumë rëndësi, - u përgjigj ajo, - ti duhet të jesh atje për të, kjo është e rëndësishme.

Pas kësaj bisede me nënë Tixhen u nisa drejt saj. Këmbët shpejtonin por nuk arrija të mendoja dhe as që kisha një mendim të qartë në kokë. Momenti erdhi dhe Jola ishte në dritare duke më pritur. Ajo zbriti me të shpejtë dhe më shtërngoi fort. Pas asaj dite nuk e pash më.

***

Pas asaj dite nuk isha më i njëjti. Mendimet dhe opinionet e mia do të ndryshonin përgjithmonë. Nuk do të dashuroja më në të njëjtën mënyrë dhe as nuk do të kishte më një ndjenjë të tillë për dikënd tjetër. Kohë të vështira do të vinin dhe vështirësi që do të mbulonin kohën. Ndihesha keq dhe nuk mundesha ti bëja ball kësaj të keqje që m’u shfaq para. Nënë

Tixhja kishte furnizuar dyqanin me enë guzhine dhe kishte filluar tregëtinë. Shpesh më thërriste për të qëndruar në dyqan por ishin të pakta rastet që i përgjigjesha ftesës së saj. Kjo ishte koha kur gjendja ime emocionle ishte e thyer.

- Ti e di që mund të flasësh me mua Bledi, - tha nënë Tixhja e cila po qëndronte krahas shtratit ku unë po lexoja.

- Nuk kam asgjë për të folur, - i'a ktheva unë ftohtë pa ngritur sytë.

- Dëgjo bir, - vazhdoi ajo, - njeriu jeton dhe rritet me dhimbjen. Gjithçka kalon.

- Asgjë nuk kalon, - thashë unë duke brohur në këmbë, - thjeshtë fshihet diku aty dhe aty mbetet përgjithnjë. Asgjë e dhimbshme e jetës sime nuk ka kaluar, çdo ditë dalin m'u para fytyrës sime si për të thënë që jemi këtu.

- Fol me mua, - tha ajo me vështrimin e një nëne të dhembshur.

- Nuk e kupton nënë Tixhe që unë jam thjeshtë një zëvëndësues, gjithmonë kam qenë i tillë. Sikur të kishe patur një fëmijë, kurrësesi nuk do ta shikoje derën e asaj jetimorje të mallkuar. Unë jam si shërbimi i urgjencës si diçka që duhet bërë por jo si diçka që duhet të jetë, – ajo po më dëgjonte dhe po shikonte në sytë e mi një njeri që nuk e kishte parë më parë.

- A je i mërzitur me mua sepse të desha dhe të rrita? A je i mërzitur me mua se jeta të dha shuplakën e parë dhe po ndjen dhimbje? Ndoshta nuk të kam mbajtur nëntë muaj në barkun tim, por të kam mbajtur një dekadë në krahët e mi, ndoshta nuk të kam ushqyer në barkun tim por të kam ushqyer me gjakun tim. Nëse kërkon të lëshosh mllef, lëshoje atë tek nënë Tixhja sepse e mban, por kurrë mos më thuaj që nuk je im bir, – tha ajo. – Misteri më i madh është braktisja e vetë fëmijës tënd. Por unë kurrë nuk do të braktis biri im. Kurrë! Humbja të mëson më shumë sesa një fitore. Pas çdo humbje ka një përpjekje më shumë dhe pas çdo fitorje ka shkujdesje dhe mbivlerësim.

***

Viti i ri shkollor rinisi në shtator. Edhe pse përpjekjet e mia për të bindur nënë Tixhen për t'a lënë shkollën në mënyrë që t'a ndihmoja në dyqan ishin të shumta, ishin të pasuksesshme. Në shkollë isha si një njeri i huaj dhe jo aktiv si më parë. Çdo gurë pemë dhe gjethe mbi tokë më sillte kujtimin e saj. Dhimbja i'a kishte lënë vendin plogështisë dhe pafuqisë. Një njeri i depresuar dhe aq me shumë një adoleshent i tillë është tepër i ekspozuar ndaj të keqes që mbulon shoqërinë shqiptare. Fati deshti që atë fillim viti të njihem me Elonën. Elona ishte nxënëse e re e cila ishte transferuar në shkollën tonë pasiqë më parë ishte në kombinat. Veshja, ecja dhe mënyra e të folurit ishin disa karakteristika që e dallonin atë nga shumë vajza të tjera, ku në të shumtën e rasteve ato shoqëroheshin nga prindërit e tyre për në shkollë dhe kthimi ishte gjithashtu i njëjtë. Frika e rrëmbimit ishte ende aktive në "Liceun Artistik". Jo më shumë se dy javë pas fillimit të ri shkollor u rrëmbye një vajzë nga viti i parë. Rrëmbimet ishin në të shumtën e rasteve për qëllime prostitucioni ose edhe për transplant organesh. Një djalë vetëm tetë vjeçar u rrëmbye për më shumë se dy javë dhe vetëm pas dy javësh dikush e solli tek dera e shtëpisë me disa të holla që i mbante në dorë dhe me një veshkë që i mungonte.

Elona nuk ishte nga ato vajza që dikush mund t'a shoqëronte. Ecte e vetme dhe në mënyrë të pandashme ishte një cigare në dorën e saj, madje ajo kishte arritur t'a ndizte edhe në klasë. Me pak fjalë ishte tipi i vajzës që duhet ti qëndroje larg. Jo vetëm që nuk qëndrova larg por fillova të shoqërohem me të. Nisa cigaren dhe ndonjë birrë këtu aty. Ajo ishte elukuente në të folur aq sa më bënte të qeshja. Filloi frekuentimi i disa prej diskove tek "parku rinia" dhe doza e alkolit u rrit aq sa në disa raste fillova të shkoj në shtëpi i dehur.

E kuqja

Për sa herë do të shfaqësh trishtim do të ketë rreth teje njerëz të cilët do të ndjenjë keqardhje për ty dhe njerëz të cilët do të përfitojnë nga gjëndja jote. Në vitin e dytë të gjimnazit në “Liceun Artistik”, pata një mikeshë të mirë e cila ishte në të njëjtën klasë me timen. Përgjatë tërë orëve mësimore Klea qëndronte pranë meje; bisedonim rreth librave që kishim lexuar dhe qëndronim në të shumtën e rasteve sëbashku në një bangë, kjo të paktën deri në mbarimin e mësimit ku me të dalur nga shkolla Elona më priste për të më marrë me vete.

Keqardhja e Kleas për shoqërimin tim me Elonën shikohej hapur. Disa herë radhazi ajo më foli për shoqërimin tim me të. Asëkohe isha tepër i trishtuar për ti vënë veshin paralajmërimeve të Kleas. Elona nga ana tjetër ishte e lumtur me shoqërinë time. Frenkuentimi i rregullt i diskove në "parkun rinia" dha frytet e veta. Nisa të tymos duhan dhe nuk ndalova me kaq, fillova të tymos gjithçka që mund të më vinte në dorë, nën shoqërinë e Elonës jeta ndryshonte duke marrë një formë tjetër, ndryshe nga ajo reale. Gjithçka që kishte rëndësi ishte kënaqësia e momentit dhe harresa ishte e njëjta gjë me kënaqësinë. Hapi i parë drejt rrugës pa kthim ishte tymosja e marjuanës duke u bërë një kunsumues i rregullt i saj. Mendoja që kurrë nuk kam qenë i varur prej saj, por ndjerja nevojë për të harruar ishte ajo që më shtynte drejt konsumit të saj dhe moto e çdo njeriu të varur nga droga është; është thjeshtë marjuanë, mund të ndaloj kur të dua, dhe kur vinte pyetja që përse vallë nuk e lë, përgjigja ishte e shpejtë; nuk kam dëshirë t'a lë, jo se nuk mundem. Të gjitha këto justifikime i përdor një njeri që është i varur nga droga të shumta. Në fillim unë konsumoja marjuanë, pastaj ajo filloi të më konsumonte mua, më uli përsonalitetin në sytë e njerëzve aq sa dikush të shikonte me keqardhje dhe dikush tjetër të shikonte i friksuar. Nuk është se më bënte dhe aq kur shikoja reagime të shumta nga shokët e mi, por kur më shpuri deri tek vjedhja e parave për konsumimin e saj ky ishte një moment që ndjeva frikë për veten time. Fatkeqësia ndodhi dhe me guximin e një njeriu të dështuar i mbuluar nga dëshpërimi, vodha të gjitha lekët e nënë Tixhes, lekët e xhiros që i nevojiteshin për të furnizuar dyqanin. Futja ime e papritur në një botë që ishte e panjohur dhe tepër e shtrenjtë për xhepat e mi, bëri që me çdo kusht të gjeja paratë që më nevojiteshin për konsumimin e marjuanës. Elona tashmë më kishte vënë në provë dhe prova ishte të gjeja lekët me çdo kusht dhe e kalova me sukses. Suksesi im si pordorues i saj ishte dështimi im si fëmijë. Si mund t'ia bëjë një fëmijë prindërit të tij një gjë të tillë?! Turpi më kishte mbuluar të tërin por koraca që varësia e drogës kishte krijuar tek unë ishte tepër e fortë dhe turpi nuk mund të depërtojë tek koraca e një njeriu të varur ose me mirë të themi "drogaxhi", po, ky është termi i duhur për mua. Sa e sa herë e kam dëgjuar këtë term nga njerëz të shumtë teksa u kaloja pranë dhe me zë të ulët i pëshpërisnin njëri tjetrit "drogaxhiu".

Gjithçka sa vinte bëhej më e zymtë dhe dishira për të bërë diçka ishte zbehur prej kohësh. Pas vërejtjes që lekët mungonin, nënë Tixhja nuk më tha as edhe një fjalë por e shikoja që diçka kishte ndryshuar në pamjen e saj, një pamje të zhgënjyer mund të vëreje tek fytyra e butë e saj. Një mëngjes i përgatitur dhe i veshur për të shkuar në shkollë ndalova të përshëndes nënë Tixhen në dyqanin që ishte pikërisht në daljen e portës.

- Po iki nënë Tixhe, - thashë unë duke vazhduar hapat pa patur dëshirë të ndaloj.

- Prit një minutë Bledi, - tha ajo, - dua të bisedoj pak me ty.

- Bëhem vonë për shkollë nënë Tixhe, - thashë unë nga frika e asaj që mund të dëgjoja.

- Nuk do të mbaj shumë biri im, - tha ajo duke vënë buzën në gaz.

- Dakort nënë Tixhe, - thashë unë dhe tërhoqa një ndenjëse pranë meje.

- Si po shkon shkolla bir?

- Për këtë më ndalove? - thashë unë duke bërë për t'u ngritur.

- Mos u nxito bir, - tha ajo duke më mbajtur nga krahu, - Klea ka ardhur dje.

- Klea?

- Po Klea, dhe më tha që po shoqërohesh me njerëz shumë të këqinj.

- Çfarë njerëzish, çfarë shoqërie thua nënë Tixhe? Çfarë dreqin i duhet Kleas se çfarë bëj unë.

- Ajo kujdeset për ty bir dhe më vjen mirë që pranë ke një njeri të tillë, por njëkohësisht më vjen vërtetë keq që shoqërohesh me të tillë njerëz. Nëse Jola ishte dikush që ti e deshe, dije se ajo të braktisi. Klea nuk po të braktis dhe është për t'u lavdëruar që pati guximin për të më treguar si po qëndron puna. Më thuaj Bledi! A ke nevojë për nënë Tixhen? A dëshiron t'a lësh shkollën dhe të punosh këtu? Ti e di që unë të dua.

- Mos u merakos nënë Tixhe, jam mirë dhe mund të kujdesem për veten. As ti dhe as Klea nuk duhet të shqetësoheni.

- Unë e di që ti mund të kujdesesh për veten, por friksohem nga shoqëria që të rrethon. Përveç Kleas erdhi edhe mësuese Antonela.

- Po ajo çfarë dreqin donte?

- Mos flit në këtë mënyrë Bledi, të njëjtën gjë si dhe Klea, ishte tepër e shqetësuar për ty. Ajo vajzë që ti shoqërohesh, është e droguar dhe ka përsëritur të paktën çdo vit nga dy apo tri herë.

- Ajo që ti po flet nënë Tixhe quhet Elona, dhe është shoqja ime. Vetëm se ka përsëritur vitin nuk e bën atë njeri të keq. Fundja edhe tymosja nuk e bën njeriun jo njeri.

- Ajo, jo thjeshtë tymos Bledi. Ajo është një e droguar. Mësuese Antonela më tha që është një e droguar e mirëfilltë. Biri im tymosja nuk është e vetmja drogë ...

- Kalofsh mirë nënë Tixhe, - thashë unë duke vazhduar rrugën dhe fjalët e nënë Tixhes mbetën të pa përfunduara.

E kuqja

Gjatë rrugës për në shkollë mendimet shkonin e vinin, nga më të ndryshmet ishin ndjenjat e atij momenti të vështirë. Ky ishte momenti kur do të vulosej fati im, ose do të pranoja fjalët e nënë Tixhes dhe të rishkruaja një fillim të ri, ose do të mbyllja sytë dhe të vazhdoja rutinën e zakonshme. Fatkeqësisht bëra zgjedhjen e gabuar.

Thuajse nuk flisja me Klean, fundja pse duhej të rrëfehej tek nënë Tixhja. Isha unë miku i saj, me mua ajo duhej të fliste, këto ishin mendimet që vinin në mëndjen time në ato çaste. E vërteta ishte që Klea më kishte paralajmëruar më shumë se duhej por isha unë ai tek i cili qëndronte problemi. Duke mos patur fuqinë për të më ndaluar, ajo u drejtua tek nënë Tixhja me shpresë që mund të ndodhte një ndryshim. Ndodhi e kundërta, nga ky veprim i saj, mardhënia jonë u ftoh, ose të paktën mardhënia ime me të, sepse ajo ishte e njëjta dhe nuk reshti së luftuari që të më shikonte të lirë nga këto varësi të shumta që isha përfshirë. Asëkohe ishte më e vështirë të ishe nën shoqërinë e atyre që kujdesen për ty sesa nën shoqërinë e atyre që vërtetë ishin një e keqe për ty. Nuk mund t'a harroj shikimin plot mëshirë të Kleas që i përgjigjej shikimit tim zhgënjyes drejtuar asaj.

***

Një degë prej degëve të portokallit trokiste mbi xham. Era e sforconte atë të bënte lëvizje të pakontrolluara. Shiu tashmë në përfundim trokiste mbi tendën e ngushtë mbi dritare duke sforcuar gjithashtu të lëshonte tingujt e njëpasnjëshëm por të rrallë. Po qëndroja i shtrirë mbi shtratin tim duke i'a vënë veshin këtyre zhurmave që vinin jashtë dritares dhe në mendje më vërtitej vetëm një pyetje; Kush jam? Nuk ka gjë më të rëndë për një njeri se të ndjej keqardhje për vetveten. Keqardhja që ndjeja nuk ishte e mjaftueshme për të më nxjerrë nga kjo ndjenjë e të ndjerit "bosh", i palumtur do të përshtatej më së tepërmi.

E kuqja

- Do të hamë sëbashku Bledi? – u dëgjua zëri i nënë Tixhes pas derës.

E ndjeja që pas heshtjes sime ajo ende qëndronte pas derës në pritje të një përgjigje.

- Eja bir, nuk mund të qëndrosh i mbyllur përgjithmonë.
- Sa të bëhem gati nënë Tixhe, - i'a ktheva unë me zë të ulët.

Ajo nuk foli më dhe e ndjeva që u largua. Kishin kaluar disa ditë dhe nuk kisha prezantuar në shkollë. Nuk kisha dëshirë të takoja askënd, më shumë sesa të mos shikoja askënd ishte që nuk kisha dëshirë të shihesha me Elonën. Kjo shmangie nga Elona ishte edhe një shmangie nga Klea gjithashtu, nuk e dëshiroja një gjë të tillë por nuk kishte rrugë tjetër. Po ushqehesha shumë pak mos të them fare dhe në të shumtën e kohës thjeshtë qëndroja i shtrirë mbi shtrat duke tymosur duhan. Ndërkohë që unë isha mbyllur në veten time duke u kujdesur për një rrugëdalje, nënë Tixhja nuk ndihej aspak mirë, por kjo ishte gjëja e fundit që mund të më shkonte ndërmend. Dola nga dhoma dhe u drejtova drejt kuzhinës ku nënë Tixhja kishte përgatitur ushqimin.

- Nënë Tixhe! Po pi duhan?
- Mendon se mund të më dëmtojë?
- Jo për këtë, thejshtë u befasova pak.
- Kjo është natyra njerzore biri im, befasohemi dhe friksohemi gjithashtu kur shikojmë të dashurit tanë duke bërë diçka të gabuar.
- Si je ti nënë Tixhe? – pyeta unë për të ndërruar disi bisedën. Fundja këtë bën çdo njeri kur cënohet në çështjet e tij, ndërron bisedën ose fillon të ngre zërin.
- E vetmuar biri im.
- Edhe unë i tillë ndihem nënë Tixhe.
- Por ti nuk je i tillë Bledi, ti më ke mua. Po unë cilin kam? Më thuaj Bledi, cilin kam?
- Unë këtu jam nënë Tixhe.
- Fizikisht, padyshim.
- Ndihem keq nënë Tixhe. Dua ndihmë.

- Unë mund të të ndihmoj bir, nënë Tixhja gjithmonë do të ndihmojë, por nëse ti nuk më lejon, atëherë bëhet diçka e pamundur.
- Nuk di se çfarë të bëj...
- Fillo duke ngrënë diçka bir, pastaj do t’a rregullojmë këtë punë.

Edhe pse e butë në fytyrë dhe mbi të gjitha grua në moshë, nënë Tixhja të jep sigurinë dhe ngrohtësinë me fjalët e saj, fjalë që dalin nga një zemër e sinqertë dhe përplot dashuri për birin e saj. Shumë herë dua të ndjej më shumë. Ndoshta është pikërisht se ndjej shumë që nuk mund të ndjej. Jo pak herë mendojmë si mos të bëjmë të tjerët të ndihen keq dhe si shpërblim fitojmë një dhimbje shpirtërore që na rëndon në kurriz. Kur vendos të kujdesesh për dikënd që i ka humbur prindërit e tij, prite stuhinë dhe shiun e rrëmbyer, prit varfërinë dhe skamjen, prit gabimin dhe paragjykimin, ky është jetimi, që kur e sheh ndjen dhimbje, dhe kur e pranon t’a shton atë. Fjalë që nuk i mban të mos dalin nga gjuha e shoqërisë, thashetheme rënduese dhe një zemër e thyer. Nuk i dëshiron një jetim të gjitha këto, dhe sikur t'a dinte do të dëshironte të qëndronte përjetë në jetimoren e errët nën diktatin e kujdestarëve sesa të shkaktonte viktima dhe vuajtje. Nuk është dëgjuar kurrë që një jetim të zgjedhë familjen e tij adoptive, gjithmonë ai është një zgjedhje dhe në fund është po ai që fajësohet. Cila është arsyeja e vërtetë që dikush të shkojë dhe të adoptojë një fëmijë? Për çfarë e bën një gjë të tillë? Çfarë e shtyn të marr një fëmijë të huaj dhe t'a fus nën gjirin e familjes së tij? Ndoshta nuk mund të ketë fëmijë ose ndoshta do që të ndihet i plotësuar. Ajo që është qesharake është mënyra sesi merr guximin dhe niset drejt jetimores për të zgjedhur një fëmijë sikur të ishte duke zgjedhur shalqi. Sikur të kishte mundësinë të kishte një fëmijë të tijin a do të ishte e mundur që të zgjidhte? A do të mund të zgjidhte ngjyrën e fytyrës apo ngjyrën e syve? Nuk do të mundej dhe as do mundej të zgjidhte ngjyrën e flokëve. Ah, more njeri i dobët, mos e fajëso jetimin për çfarë nuk është, por fajëso zgjedhjen tënde të gabuar. Ty nuk mund të të plotësojë një jetim sepse ai ndihet i paplotësuar sikurse edhe ty. Ty mund të të plotësojë vetëm mirësia në zemrën tënde. Nëse Zoti nuk t'a ka dhuruar edhe këtë, atëherë mos shko të shktërrosh jetën e një jetimi që tashmë po e përjeton këtë brengë edhe pa qenë ti prezent.

***

Fjeta, dhe kur u zgjova vonë atë pasdite, u zgjova me një dije të sigurtë që nuk isha i vetëm. Shkollën do ta lija për momentin dhe do të nisja të ndihmoja nënë Tixhen në dyqan. Ndoshta më pas mund të vazhdoja shkollën e natës tek "Kristoforidhi", por ishte më e udhës që të shmangia për disa kohë shoqërimin me Elonën. Nënë Tixhja ishte e mendimit që gjërat do të rregulloheshin dhe çdo gjë do të shkonte përsëmbari. Pasi nënë Tixhja mori letrën e largimit nga shkolla, Klea e mësoi që nuk do të rikthehesha sërish. Ajo erdhi menjëherë për të më takuar në të njëjtën ditë që nënë Tixhja lajmëroi shkollën për largimin tim.

- Si je Bledi?
- Kam qenë edhe më mirë. Po ti si je?
- Nuk di si të them, – tha Klea duke ulur shikimin, - ndihem e trishtuar.
- Më fal që të kam shkaktuar trazira.
- Unë të kam përzemër Bledi. Shqetësohem për ty.
- E di. Kam kaluar një perjudhë të vështirë.
- A mund të dalim një shëtitje sëbashku?
- Më duhet ti them nënë Tixhes që të më zëvëndësojë në dyqan.
- Dakort po qëndroj unë këtu, - tha Klea dhe shkova të bisedoj me nënë Tixhen. Pas pak të dy u nisëm drejt piramidës. – A mund të të ndihmoj në ndonjë mënyrë?
- Nëse edhe pas asaj sjellje të tmershme që kam bërë ndaj teje ti je akoma këtu, besomë që është e mjaftueshme kjo.

- Bledi! Nuk braktisen njerëzit e dashur për sjellje të keqe.
- A jam unë një njeri i dashur për ty?
- Po! – u përgjigj Klea duke ulur sërish shikimin.
- Çdokush që dua më braktis. Nuk e di dreqi ta hajë ndoshta është ndonjë mallkim që ndjek jetimin.
- Mos flit ashtu Bledi, unë nuk do të braktis kurrë.
- Mua më ka braktisur nëna ime, si mendon që ti nuk do të më braktisësh. Më thuaj Klea, si e thua me siguri? Mos bëj premtime që nuk ke mundësi ti mbash.
- Unë nuk do të braktis kurrë, - tha ajo duke lotuar.
- Më thuaj pse?
- Sepse e di.
- Nga e di.
- Të dua Bledi!
- E kupton se ç'po thua?
- Të duhet ty të kuptosh çfarë dëgjove.
- Vërtetë më do?
- Ti, nuk ndjen të njëjtën për mua?

Një heshtje kaploi mbi ne dhe vështronim njëri tjetrin shkarazi ku këmbët ecnin butë mbi kalldrëmin e bulevardit. Nuk dija çfarë të flisja dhe e ndjeja që Klea kishte nevojë për një fjalë timen. Çfarë të thoja? Që në zemrën time kishte ndjenja për të kjo ishte mëse e sigurtë. Por çfarë ndjenjash ishin ato? Kjo ishte e paqartë për mua.

- Dëgjo Bledi! Ajo që ndjej unë për ty nuk ndryshon, ndjen apo nuk ndjen ti njëjtë sikurse unë. Nuk duhet t'a rëndosh veten me mendime që…
- Unë ndjej për ty. Dhe kjo është ajo që më pengon të të jap një përgjigje. Nuk mundem t'a ndaj se çfarë lloj ndjenje është.
- Nuk është aspak problem kjo. – tha Klea duke qeshur. – Rëndësi ka që ndodhem edhe unë diku aty në zemër.
- Si thua të hamë nga një akullore?
- Nuk është pak si ftohtë?
- Aq më mirë, – thashë unë duke qeshur, – i tërë ky zjarr ka nevojë të shuhet, para se të digjemi sëbashku.

- Ke ndërmend të qëndrosh tek dyqani përgjatë tërë ditës?
- E çfarë mund të bëj tjetër? Një si unë nuk është se i nevojitet dikujt.
- Pse duhet të flasësh në këtë mënyrë Bledi?
- Më fal, kam shumë kohë që qëndroj i mbyllur në dhomë. Mendoj se do të më bëj mirë të largohem disi nga njerëzit, ndoshta edhe mund të lexoj ndopak.
- Do të largohesh edhe nga unë?
- Është e mundur një gjë e tillë?
- Sigurisht që jo, - tha ajo duke i'u zbuluar e gjithë bardhësia e dhëmbëve.
- Si thua sikur të ecim nga krahu tjetër?

Pikërisht parballë nesh qëndronte Elona e shoqëruar nga dy djem që nuk dukeshin apak miqësor. Njëri prej tyre kapi rrëmbimthi krahun e saj dhe ajo e shikonte tejet e friksuar. Pasi diçka u tha mes tyre ai i'a lëshoi krahun dhunshëm dhe të dy u futën në automjet. Unë me Klean kaluam në rrugën tjetër dhe e ndjeja vështrimin e Elonës që më ndiqte nga pas.

- Është ajo apo jo? – pyeti Klea duke mos e kthyer kokën pas.
- Po! – u përgjigja unë.

Gjatë rrugës e harruam Elonën dhe një bisedë e ngrohtë na shoqëroi përgjatë gjithë kohës që qëndruam sëbashku. Pasi e shoqërova Klean në shtëpi, u nisa drejt shtëpisë gjithashtu.

- Përse më shmang Bledi? – u dëgjua zëri i Elonës prapa krahëve të mi.
- Më ke ndjekur?
- Po shkoj të takoj një mik, nuk të kam ndjekur.
- Atëherë mund të vazhdosh për tek miku yt, – thashë unë dhe nisa të ecë.
- Prit Bledi, prit! Nuk mund ta mohoj. Të ndoqa nga pas.
- Çfarë kërkon? Çfarë kërkon nga unë?
- Mendova se ishim miq? Mendova që unë diçka vlej për ty.
- Ishim, po, e vërtetë, por nuk mund të mbetemi të tillë.

- Pse?
- A nuk e shikon se në çfarë gjendje jam katandisur? Nuk mund të vazhdoj dot më tej.
- E kuptoj, – tha ajo duke ulur shikimin. A mund të jesh për të fundit herë miku im, vetëm për një ditë. Sot vertetë që kam patur një ditë të vështirë dhe kam vertetë nevojë për ty. Eja shkojmë diku, të dëgjojmë muzik, të qetësohemi, fundja pak argëtim nuk do të na bënte keq.

***

- A e di se ç'është lumturia e përjetshme? – tha Elona duke u përkulur drejt meje.
- Parajsa? – i'a ktheva unë me dyshim.
- Ajo është në botën tjetër, - vazhdoi ajo po me atë zë të ulët e misterioz.
- Atëherë nuk i'a kam idenë, - u përgjigja unë prerë.
- A ke dëshirë të hysh në botën e saj?

- E si mund të hysh në të?
- Eja me mua, - tha ajo duke më tërhequr nga dora.

Dritat shumëngjyrëshe në tavanin e diskotekës, i bënin lëvizjet e Elonës të ishin të ngjashme me filmat e hershëm ku video akoma nuk ishte shpikur. Ajo më drejtoi drejt tualetit. Me të hyrë brenda u përballa me djem dhe vajza të ulura në dysheme me krah të zbuluara. Vallë, lumturia e përjetshme ndodhet në tualet? Përbri tyre ndodheshin lugë, lastiqe dhe shiriga të shumta.

- Kjo është lumturia e përjetshme? – thashë unë duke vështruar gjendjen e mjerueshme të atyre të rinjëve që qëndronin të mbështetur në muret e tualetit me sy gjysmë të hapur.
- Bledi! – tha ajo duke më shtërnguar me dy duar nga faqet. – Ajo që ti ndjen kur e kuqja është brenda teje nuk ka të bëjë aspak me atë që ti ke para syve.
- Ajo është drogë Elonë!

- E ç’rëndësi ka se çfarë është?! Ajo është e vetmja që kujdeset për ne jetimët.

Do të dëshiroja ti thoja tani në këtë moment, që ajo gabohej. Do të dëshiroja ti thoja që unë nuk isha jetim, që nënë Tixhja ishte nëna ime, por nuk e ndjeja në atë moment.

- Vërtetë është ashtu siç thua?
- Është e vertetë çdo fjalë që të thash Bledi, - tha Elona duke më parë në sy.
- Çfarë duhet të bëj?
- Ulu diku dhe do ta bëj unë për ty, - nxorri nga xhepi një qeskë të vogël me pluhur të bardhë dhe nga xhepi tjetër një letër alumini të palosur. Shikoja lëvizjet e saj duke hedhur pluhurin e bardhë mbi varak dhe një frikë e madhe ma përshkroi trupin. Duke i vendosur çakmakun poshtë i gjithë pluhuri filloi të shndërrohej në trajtë të lëngshme. Nxorri një shiringë nga çanta dhe filloi të tërheq lëngun në brendësi të saj.

- Është gati, - tha ajo duke i ndritur sytë, - duhet thjeshtë të të lidh diçka në krah që të mund të të shoh venat.
- A e ke bërë më parë këtë?
- Për çdo ditë, - u përgjigj ajo. Pasi më lidhi krahun venat filluan të shfaqeshin, ago u fut në venë. – Gati? – pyeti ajo duke më parë në sy dhe dukej që nuk ishte pyetje.
- Gati, - u përgjigja unë.

Ja tek po vjen "lumturi e përjetshme" këputje gjymtyrësh, sy të perënduar, asgjë nuk ekziston rreth teje. Mallkuar qoftë ai çast.

***

Për çdo dozë të marrë, kërkoja atë moment që u njoha me të për të parën herë. Pas kësaj jeta ime ndryshoi përfundimisht për mbarpsht. E kuqja ishte më e kushtueshme se tymosja. Nevojiteshin paratë për ta blerë atë për çdo ditë dhe një shpenzim i tillë kërkonte përpjekje për gjetjen e parave në çfarëdolloj mënyre. Fillova të kërkoj borxh duke i'u drejtuar çdo të njohuri, komshinj dhe çdokush tjetër që mund të kisha thjeshtë një përshëndetje me të. Por, atëherë kur kjo metodë nuk ishte e mjaftueshme për të më mbuluar shpenzimet, fillova të vjedh. Kur ti merr të kuqe, çdokush mund t'a vërejë fare lehtë. Sytë e futur në gropë, rënia drastike në peshë, dhe shenjat e injeksioneve të shumta në krahë, mjaftonin për ta vërejtur. Në të shumtën e rasteve çdokush kontribonte në rrugën time drejt shkatërrimit, disa nga keqardhja e disa të tjerë nga frika. Frika që mund ti vinte ndonjë e keqe prej këtij njeriu të droguar.

Marrja e së kuqes bënte të panevojshëm shoqërimin me njerëzit. Ndihesha i ngrohtë dhe i plotësuar në brendësinë time. Ndjenjë kjo e kërkuar që më parë prej meje, ku munda t'a gjej vetëm në pordorimin e saj. Përfundimisht, një barrierë qëndronte midis meje dhe botës që më rrethonte, përfshirë këtu edhe nënë

Tixhen. Nuk ishte e nevojshme shoqëria në këtë rrugëtim drejt shkatërrimit që kisha ndërmarrë.

Asnjëherë nuk mendova që do të bëhesha i varur nga e kuqja. Që në momentin e parë që e provova atë, nuk mendova që do ti rikthehem sërisht për të dytën herë. Më pas fillova t'a marr atë një herë në javë. Një ditë vendosa që t'a rimarr edhe të nesërmen. Pasi vërejta që nuk më solli asnjëlloj shqetësimi, vendosa ta marr më shpesh deri në atë pikë sa kriza dhe ngërçe më kapluan nëse nuk e merrja për çdo ditë. Më në fund isha plotësisht nën kontrollin e saj.

Gënjeshtra, ishte tejet e zakonshme ku e shoqëruar nga mashtrimet e shumta, ndryshuan plotësisht karakterin tim. Nuk është se nuk kam provuar t'a lë, por për çdo herë që kam provuar, kam dështuar. Pas çdo dështimi, venitej edhe dëshira për të provuar sërish. Nëse më parë ndjehesha i braktisur, tanimë kisha braktisur vetveten.

E kuqja

***

- Jam e shtangur, e mërzitur dhe mbi të gjitha e friksuar Bledi, - ishin fjalët e nënë Tixhes teksa shihte krahët e mi të enjtur nga heroina.

- Nuk është diçka për t'a bërë kaq të madhe Tixhe, mund ta lë kur të dua.

- Çfarë mund të lësh Bledi? Çfarë? Do të lesh jetën?! A nuk e kupton që je në një rrezik shumë të madh? Kurrë nuk e kisha menduar që do të arrije deri këtu!

- Shumë mirë Tixhe, ik, më braktis edhe ti. Nuk kam nevojë për askënd, gjithmonë i vetëm kam qenë.

- Ti kurrë nuk ke qenë i vetëm, por po e kërkon të bëhesh i tillë. Nuk e dua më jetën kur të shikoj kështu Bledi. Pse ja bëre nënë Tixhes këtë?

- Si mund të mendosh për vehten tënde? – dhe lotët u bënë të papërmbajtshëm. – A e kupton që ndihem keq? A e kupton që jam shndërruar në një hiç? Kam nevojë për ndihmë nënë Tixhe.

Njerëzit neveriten dhe friksohen prej meje. Mashtroj gjatë gjithë ditës vetëm për një dozë të kuqe.

- Unë mendoj vetëm për ty biri im. Nuk ka vlerë jeta ime pa ty. Nuk më intereson se çfarë mendojnë njerëzit, ne do të gjejmë një zgjidhje dhe ti do të kthehesh si më parë. A e beson nënë Tixhen?

- Të besoj, - i'a ktheva unë dhe ndenjëm përqafuar në lot për një cop herë.

***

Kurrë nuk e kam menduar që nënë Tixhja mund të largohet nga kjo jetë para meje sepse ne kurrësesi nuk mund të mendojmë që të dashurit tonë të largohen ashtu papritur. Por, vjen një ditë dhe vëren që gjithçka është e mundur. Njeriu thejshtë pushon së ekzistuari dhe ato që na mbeten janë thjeshtë kujtimet. Nuk mund ti shfrytëzojmë kujtimet tona ashtu siç duhet deri në momentin e largimit të personazheve që i përbëjnë ato.

E kuqja

Të ndjerit vetëm në qytetin që nuk është i panjohur për mua, ngadalëson qëndrën e mendimit duke hedhur hapa të shkurtër pa i mëshuar tokës nga frika që dikush do t'a vë re që jam i panjohur dhe fryma do të mbahet duke bërë një frymarje të shpeshtë por të shkurtër ku oksigjeni do t'a ketë të vështirë të ushqejë trurin dhe këmbët do të më këputen. Do të bie dhe nuk do të mund të ngrihem më.

Po mendoja rreth dhimbjes së parë që kam provuar, nuk ishte e vështirë të vija gishtin mbi të sepse ajo qëndron lart, më lart nga të tjerat. Braktisja nga prindërit! Ah, besomëni, është një dhimbje që të duhet t'a provosh që të njihesh me realitetin e saj. Kjo dhimbje nuk ndalon në një të vetëm. Ajo shoqërohet nga heqja e të drejtës për të patur prindër, heqja e të drejtës së përkujdesjes, heqja e të drejtës për t'u ushqyer, për t'u veshur, heqja e të drejtës për të qenë si gjithë fëmijët e tjerë. Kjo dhimbje jo vetëm që nuk zbehet me kalimin e kohes, por shtohet e thellohet aq sa të bëhesh pre e saj dhe ushqehet me ty deri sa të mbyllësh sytë njëherë e përgjithmonë.

E ardhmja është e gjitha rreth zgjedhjeve. Jeta është e ndërtuar vetëm nga zgjedhjet, dhe si përfundim përballemi me pasojat e zgjedhjeve tona. Nga zgjedhjet e mira përfitojmë qetësi dhe rritje të krenarisë, nga zgjedhjet e shkujdesura, përballemi me turbullirën që ato lënë pas duke na rrethuar me shqetësim dhe përulje.

Një ditë e zymtë erdhi. Edhe pse nënë Tixhja u përpoq shumë për të më ndihmuar, unë vazhdova rrugën time drejt së keqes. Nuk dua të tregoj veprimet e mia, njeriu është tepër egoist për të pranur qëllimin e veprimit të tij, ose ndoshta ndjej keqardhje të flas për to.

- Si të quajnë biro? – sytë i ndjeja të fryrë dhe më jepnin djegie.
- Bledi, - u përgjigja, por kuptova që zëri nuk doli sikurse e prisja.

- Unë jam doktor Hektori, Bledi. Tani ndodhesh në reaminacion. Pate një overdozë, ke shpëtuar për fije.
- Nënë Tixhja…
- Mos u lodh Bledi, ajo ndodhet aty jashtë. Nuk ka luajtur vendit. Po pse Bledi?
- Ku e keni fjalën doktor?
- Pse e bën?
- Ti nuk mund t’a kuptosh doktor.
- Ndoshta, - tha ai i qetë duke tërhequr karriken pranë shtratit, - por as ti nuk do të mund t’a kuptosh të ndjerit i pafuqishëm para një djaloshi që po i ikën dunjasë para syve të tu.
- Ndoshta i hyra kësaj rruge rastësisht, por e kam të pamundur të dal.
- Gjithmonë ka një rrugëdalje Bledi. Do të të them diçka, nëse dëshiron të kryesh vetëvrasje, ke zgjedhur mënyrën më të dhimbshme që ekziston. Fillo terapinë Bledi, fillo jeto, je shumë i ri për t’a mbyllur jetën në këtë mynyrë. Në vetëm një javë, do të mund të kesh jetën tënde mbrapsht. Do të jesh sërish i lirë.
- Do të provoj doktor.

- Unë do të të ndihmoj, por ti duhet të ndihmosh vehten.

Po të isha zhdukur, a do të më kërkonte njeri? Ndoshta është më mirë të zhdukesh dhe ti e di që dikush është duke kërkuar për ty, Është më mië të jesh i humbur sesa thjeshtë të jesh.

***

Nga ky episod, nënë Tixhja ishte tretur e tëra. Ajo tregohej e kujdesshme ndaj meje. Dëshiroja të qaja porse lotët nuk dilnin, ashtu sikurse shpirti më ishte ngushtuar ashtu edhe lotët më ishin tharë.
Mbyllesha në dhomë dhe qëndroja në të pjesën më të madhe të ditës duke tymosur duhan dhe duke mos menduar aspak për ndjenjat e nënë Tixhes. Në vetvete kërkoja një rrugëdalje por ishte tejet e vështirë t'ia arrije. Elona paraqitej hera-herës tek dyqani ku nënë Tixhja e dëbonte, por sërish të nesërmen sikur të mos kishte

ndodhur asgjë, ajo paraqitej sërish dhe nënë Tixhja e dëbonte sërish.

- Po fle Bledi? – pyeti nënë Tixhja pas derës së dhomës. Heshta. – dil bir, eja të hamë sëbashku.

Nuk foli më. Heshtja kishte pllakosur dhomën dhe unë vazhdova të mbaj vesh. Nënë Tixhja ishte ulur pas derës dhe qante. Qante në heshtje pa shqetësuar askënd. Qante për birin e saj. Qante sepse kuptoi që nuk kishte më fuqi për t'a përballuar këtë situatë. Kishte nevojë që ajo derë të hapej dhe të dëgjonte nga biri i saj që çdo gjë do të shkojë mirë. Por nuk e bëra.

***

Nuk e di nëse kam qenë i tillë edhe më parë. Nuk e njoh më veten. Pa ndjenja, i pafuqishëm, me plot kuptimin e fjalës depresiv. A e mendoja ndonjëherë sikur mos t'a kisha marrë atë të mallkuar? Çdo ditë. Mallkuar qoftë ai çast që e futa në trupin tim. Terapia është e rëndë, kriza të shumta më përfshinë gjatë gjithë kohës, goditje paniku dhe ankth. Marr mjekimet e përshkruara nga doktor Hektori dhe për çdo javë paraqitem për një kontroll të shpejtë. Doktor Hektori më informoi që, nëse nis terapinë edhe vetëm një dozë e vetme heroinë do të mjaftonte për të më dërguar në botën tjetër. Nuk mund ti kthehesh pas asaj rruge, më pati thënë ai.

E kuqja

Jeta është i vetmi term që mund të përmbledh çdo gjë që ekziston mbi tokë. Kuptimi i termit jetë është të ekzistosh në botë dhe është emëruar e tillë për të dalluar dhe bërë ndarjen midis atyre që janë të gjallë dhe atyre që nuk janë. Të priviligjuar dhe të nderuar me dhuratë nga Zoti, sërish shumë prej njerëzve nuk i'a dalin të kuptojnë arsyen dhe vlerën e saj. Për sa kohë shumë njerëz zgjedhin t'a jetojnë jetën e tyre në mënyrë të pavarur, shumë të tjerë nuk e kanë këtë privilegj dhe e mbarojnë jetën e tyre duke qenë nën skllavëri. Dikush zgjedh të jetë skllav i parasë, dikush tjetër i drogës dhe dikush i dashurisë. Gjithmonë ekziston liria e zgjedhjes për t'a jetuar jetën ashtu siç dëshirojmë.

Të jetosh do të thotë që të është dhënë mundësia të kesh atë që ti dëshiron, të shijosh dhe të qetësohesh me njerëzit që janë rreth teje. Do të thotë gjithashtu që do të shijosh edhe atë që nuk e dëshiron, trishtim dhe ndarje nga ata që të rrethojnë, por edhe kjo ka dobitë dhe frytet e veta. E vetmja mënyrë për të shijuar të mirën, është duke shijuar më parë të keqen. Askush nuk do të ishte në kërkim të lumturisë nëse nuk do t'a kishte mbuluar trishtimi. Askush nuk do të kërkonte dashurinë nëse nuk e ka kapluar vetmia. Askush nuk duhet t'a shpenzojë jetën e tij në keqardhje sepse jeta nuk është e gjitha dhimbje por shumë mësime nuk mund të nxirren ndryshe vetëm se me mundim. Një ilaç sado i hidhur që mund të jetë, jep një rezultat tepër të kënaqshëm në përfundimin e tij.

Je ti ai që vendos të ecësh më tej, apo të qëndrosh në vend i palëvizur, por në fund mos fajëso askënd për guximin që nuk e pate. Leviz dhe mos u dorëzo, mos u pikëllo dhe mos ndjej keqardhje për arritjet e pakta. Çfarëdo që të ndodhë gjatë proçesit të jetës, ajo do të vazhdojë dhe vazhdon për çdokënd, nëse diçka ndodh, atëherë ajo ndodh për një arsye të caktuar. Më e mira që mund të bëjmë nuk është që të fajësojmë veten tonë dhe as rrethanat, porse të kuptojmë arsyen që është fshehur pas saj dhe t’a shijojmë çdo pjesë të saj, i mirë apo i keq në dukje.

Për sa kohë mbulohemi nga dështimi dhe refuzimi në çështjet tona jetësore, kaplohemi nga vala e trishtimit që na godet me mendime të shumta negative rreth aftësisë sonë për të jetuar, kështu duke e bërë jetesën të zymtë ku asnjë e mirë nuk mund të ndodh. Nëse do të shikonim anën positive të dështimit do t’a vërejmë që nuk është aspak e vërtetë, dhe që jeta nuk është aspak gri porse noton në ngjyrat e ylberit. Çdo dështim është një mësim i përvetsuar që ndihmon në situata edhe më të rënda në një të ardhme të afërt. Përfitime si mësimi, forca për të luftuar dhe formimi ynë, janë vetëm disa nga dobitë që mund të sjell një dështim në jetë. Askush nuk mund të arrijë lart nëse nuk fillon të ngjitet, dhe ngjitja sigurisht është e vështirë, por jo aq sa të të ndalojë të arrish në majë.

Për sa kohë që mendojmë rreth termit jetë, nuk mund ta anashkalojmë nocjonin vdekje. Vdekja nuk është diçka e ndarë nga jeta, porse ajo është pjesë e saj. Dmth. Nëse do të thuash jetoj, atëherë ke përfshirë edhe vdekjen brenda saj. Ata të cilët i ndajnë nga njëra tjetra, janë ata të cilët harxhojnë kohën e tyre në punë të ndryshme, në qëllime dhe shpresa të gjata, për të bërë të pamundurën në arritjen e qëllimeve të tyre. Si pasojë koha shpenzohet në kënaqësinë e epshit duke mbyllur dyert për të dashurit. Humbim momentet më të rëndësishme të jetës sonë që mund ti kishim kaluar me njerëzit e dashur. Një jetë pa kujtime është si një jetë e pajetuar. Duhet me patjetër të bëhet një ndarje e barabartë e kohës midis kënaqësisë vetjake dhe shoqërimit me të dashurit.

Planifikojmë dhe thurim ëndrra të shumta rreth jetës. Nëse e arrimë qëllimin atëherë jemi të kënaqur, por nëse ndodh e kundërta atëherë zhgënjehemi dhe biem në një gjëndje të rëndë dhimbjeje dhe hutie duke humbur kështu momentet më të bukura të jetës sonë. Ndërkohë që jeta vazhdon ne qëndrojmë të zhytur në dhimbje duke qarë atë që kemi humbur dhe nuk përpiqemi të ngrihemi për të fituar atë që na serviret para syve tanë.

Jeta është një dhuratë nga Zoti dhe duhet që çdokush t'a kuptojë rëndësinë e madhe që ajo mban brenda saj. Pesimizmi nuk duhet të jetë pjesë e ndjesive të tua. Duke nxjerr në pah gjëndjen e mirë emocionale, çdokush përreth teje do të tërhiqet nga rrezet a asaj që quhet optimizën ose energji pozitive. Nga gjërat më të mira që mund të bësh kur ndjen shenjat e para të dhimbjes është bërja e diçkaje që të pëlqen, lexim, art, madje mund të provosh edhe të shkruash diçka. Një jetë e jetuar mirë nuk do të jetë kurrë një e tillë nëse nuk do të kesh një synim për t'a arritur. Mundohu gjithmonë që zhgënjimet dhe humbjet ti kthesh në mësime të vyera për një kohë të ardhshme dhe mund të mësosh gjithashtu edhe nga fatëkeqësitë e të tjerëve. Kurrë mos bjerë për së dyti në të njëjtin gabim dhe kjo mund të arrihet vetëm nëse ke marrë realisht mësim nga hera e parë. Shpenzo një pjesë të kohës tënde me njerëzit e dashur dhe puno për të krijuar kujtimet e tua, kujtime këto që do të të duhen atëherë kur do të të kaplojë pafuqia. Bëhu prej atyre që bëjnë mirë dhe kujdesen për njerëzit. Nuk ka ilaç më të mirë për shpirtin sesa bamirësia. Kujdesu për të verbërin, për të varfërin dhe për jetimin, bëhu prej atyre që janë gjithmonë në ndihmë të të tjerëve dhe do të kesh një jetë të qetë një jetë për t'u lakmuar nga të gjithë.

Kjo jetë kaq e gjatë në dukje, është një jetë me ditë të numëruara ku numratori numëron në çdo çast pa dallim në je i lumtur apo i trishtuar, i qetë apo i rënduar, triumfues apo i zhgënjyer. Bëj diçka me jetën tënde, bëj diçka me atë që të është dhuruar. Mos e humb të sotëmen duke pritur për të nesërmen dhe as sepse u zhgënjeve nga e djeshmja. Ti je i rëndësishëm në këtë tokë dhe ti mund të hedhësh kontributin tënd për një ndryshim të saj. Akoma po qëndron?

Këto ishin disa rreshta që lexova në mbrëmje. Jeta me të vërtetë është e bukur dhe nuk arrij t'a kuptoj si nuk kam mundur t'a shoh vlerën e saj. Plot nëntëdhjetë ditë që nuk e marr të kuqen e mallkuar. Dua jetën time mbrapsht dhe të jem në gjëndje të marr frymë sërish si një njeri i lirë. Dua të eci nëpër rrugë pa patur frik se dikush do të pëshpërisë diçka rreth meje. Dua të ulem në park, të shkoj në det dhe pse jo të dal me Klean pa patur frik se ndonjë nga ata të mallkuarit të më ndalojë makinën tek këmbët. E kam thuajse të pamundur të kujtoj kohën kur isha i pastër. Këto tre muaj që e quaj veten i pastër, thjeshtë jam përpjekur për mos të qenë pre e saj, por asëkohe kur isha vërtetë i pastër, kur trupi dhe mendja ime nuk e njihnin atë të mallkuar, vetëm atëherë isha vërtetë i pastër. Ndjen keqardhje për vehten kur ndjenja e të qenurit njeri nuk mund të ndihet brenda teje. Nuk ka njeri më neglizhent se një burrë i pikëlluar. E gjithë vëmendja e tij është e fokusuar tek asgjëja dhe të gjithë ato që e rrethojnë janë inekzistent në sytë e tij.

Dalë-ngadalë fillova të shijoj ushqimin dhe e kisha harruar kënaqësinë e të ngrënit. Tani ushqehem tre herë në ditë, shëtis nga pak dhe mbasditeve zëvëndësoj nënë Tixhen në dyqan. Klea më viziton herë pas here por ende nuk e ndjej veten të denjë për të krijuar një lidhje me të. Nuk mund të krijosh një lidhje të denjë kur nuk ndihesh i tillë. Fatëkeqsia më e madhe që të vjen nga pordorimi i së kuqes, nuk është dëmi që ti i shkakton vehtes tënde, është dëmi që i shkakton njerëzve të tu të dashur, ku më e keqja është që nuk ndjen keqardhje në atë mizori që ti e gatuan me duart e tua. Keqardhja e parë që ndjen pasi nis të pastrohesh është pikërisht kjo. Gjatë proçesit të pikëllimit qëndra e mendimit për vetveten është tejet e ulët. Në errësirë, gjatë natës, pikëllimi bëhet më i thellë dhe është pikërisht errësira ushqimi i tij sepse vetë pikëllimi është errësirë në zemrën tënde.

Çfarë mëkati ka bërë nënë Tixhja që të meritojë gjithë këtë? Nëse të bësh mirë, përbën një mëkat, atëherë ky është i vetmi faj që ajo ka bërë. Është kujdesur për birin e saj, duke arritur në limite që vetëm një nënë mund të prek dhe tashmë arrij të shikoj që ajo është e mbuluar nga pafuqia. Ajo e ka harxhuar fishekun e fundit për birin e saj duke pritur me sytë të pandarë në drejtimin tim nga ku shikimi i saj thotë; “forca biri im ti do t’ia dalësh, ne të dy do t’ia dalim”. Ah, nëna ime e shtrenjtë! Vërtetë dëshiroj që t’ia dal dhe ti e shikon tashmë në sytë e mi vendosmërinë time për t’ia dalë mbanë. Pas vizitës së fundit në spital, më lajmëruan që kontrolli i ardhshëm do të jetë të hënën ku duhen vetëm dy ditë. Në spital arrin të ndjesh që dikush nga stafi mjeksor të mëshiron me sy dhe dikush tjetër të shikon vetëm si një copë mishi. Asnjëherë nuk e kam kuptuar sesi disa njerëz zgjedhin një profesion të caktuar dhe urrejnë të kryejnë detyrat që vetë profesjoni që kanë zgjedhur i urdhëron të kryhen. Mendoj që shumë mjekë duhet të ishin kasapë dhe shumë kasapë do të kishin qenë mjekë të shkëlqyer.

Këto ditë pata menduar edhe rreth vehtes, sepse patjetër duhet bërë diçka për të jetuar. Dyqanin, ndoshta arrij t’a bind nënë Tixhen t’a mbyllim sepse nuk është që nxjerr ndonjë fitim, ndoshta do të ishte mirë sikur të shpërnguleshim edhe me shtëpi, tashmë çdo hap që bëj rreth shtëpisë, rrugës jashtë saj, më kujtojnë atë të mallkuar. Herë pas here kam ndonjë krizë porse marr dy tableta të përshkruara nga mjeku dhe shtrihem, mundohem të dremit pak, porse këto tableta të forcojnë mbylljen e syve dhe nuk të ndihmojnë të flesh. Qëndroj ashtu i shtrirë ndoshta për tre apo katër orë duke menduar. Mendoj çdo gjë nga e para, edhe një hërë, edhe një herë. Ndikimi i drogës është i dukshëm edhe në mendimet e mia, por jam pozitiv. Dua të jetoj. Diku rreth pesëdhjetë metra larg shtëpisë janë një grup djemsh që për çdo pasdite vijnë dhe blejnë një kaush të madh me fara luledielli dhe ulen sëbashku duke biseduar e duke qeshur në një nga bordurat e pallatit. Janë djem të mirë. Dëshira për t'u bashkuar me to është shumë e madhe, por pas pak çastesh ajo largohet me të shpejtë nga një mendim aspak pozitiv; "Ndoshta ato qeshin pikërisht me ty, e çfarë pune ke ti në mesin e tyre?" Mendime të tilla largojnë dëshirën me të shpejtë. Mendoj që edhe unë do të bëhem gati një ditë të ulem me to dhe pse jo ti kthehem edhe unë normalitetit si dikur, të qesh, të bëj shaka e gjëra të tjera që tashmë ka kaluar kohë nga hera e fundit. Ndoshta duhet të filloj ti kërkoj të falur komshinjëve për të gjitha trazirat që i kam shkaktuar. Mendoj që një ditë do të mund t'ia kthej të gjitha paratë që i kam marr e ndoshta një ditë edhe ato do ta pranojnë faljen time.

Nuk mjaftonte gjëndja ime e mjeruar, varfëria na kishte kapluar si asnjëherë më parë. Klea pagoi të gjitha borxhet që më kishin mbetur nga konsumi i së kuqes. Ajo kishte biseduar me babain e saj dhe ai ishte treguar i gatshëm për ti dhënë paratë. Pasi që i thashë që nuk do të mund t’ia ktheja dot ato para vetëm se pas një kohe të gjatë, ajo më tha që të mos merakosesha sepse babai nuk i donte ato para sërish mbrapsht. Kur shkova për të shlyer borxhin, ato më njoftuan që Elona kishte një shumë të madhe parash të pashlyera.

- Ajo ka një shumë goxha të madhe të pashlyer, - tha shpërndarësi duke numëruar paratë që sapo i dhashë.
- Unë nuk kam të bëj me të, - i’a ktheva unë duke e parë në sy.
- Ajo nuk ka marrë vetëm për vete, ajo ka marr për ty gjithashtu.
- Ajo ka gënjyer, unë kam tre muaj që jam i pastër.
- Ne po e kërkojmë në çdo vend, por nuk po duket gjëkundi, diku ajo do të dal, ti e di si është kjo punë, merr mallin paguaj lekët.

- Unë e shleva borxhin tim, me të unë nuk kam të bëj.
- Nëse ajo nuk do të mund të paguaj, do të jesh ti ai që do ta bëj. Askush nuk mund të shpëtojë pa paguar. Më kupton?

U largova dhe ndjesia që më la biseda me të nuk ishte aspak e këndshme. U takova me Klean por nuk thashë asgjë nga çfarë bisedova me shpërndarësin.

- A mbarove punë Bledi?
- Po, tashmë nuk i detyrohem asgjë. Faliminderit!
- Unë do të bëja çdo gjë vetëm që të të shoh të lirë.
- Pse kujdesesh kaq shumë për mua? Nuk është se i’a vlen barra qiranë.
- Më vjen keq që e dëgjoj një gjë të tillë. Njerëzit nuk janë mall Bledi. Të lutëm mos flit me këtë gjuhë kur e di se çfarë ndjej për ty.
- Me fjalë bëhesh i dashur tek të tjerët dhe me fjalë urrehesh nga të tjerët, është tepër e vështirë ti zgjedhësh fjalët kur janë vetëm tridhjet e gjashtë gërma.

- Më vjen mirë që të është kthyer sensi i humorit, - tha ajo duke vënë buzën në gaz.

- Po mendoja të lexoj një libër.

- Vërtet! Po kjo është e mrekullueshme Bledi, - tha ajo duke më përqafuar. – Çfarë libri ke dëshirë të lexosh?

- Nuk e di, ndoshta diçka me luftë. Ndoshta një libër voluminoz.

- Përse luftë?

- Sepse pas luftës vjen paqja.

- A e ke lexuar “lufta dhe paqja”?

- Vërtetë ka një libër që titullohet “lufta dhe paqja”?

- Po! – tha Klea e buzëqeshur.

- Mendoj që këtë libër po kërkoj.

- Do të ta sjell unë në mëngjes, e kam në shtëpi.

- Po ti a je një lexuese e rregullt?

- Kur nuk jam duke studiuar, ka raste që mund të rri me orë të tëra duke lexuar.

- Cili është libri i fundit që ke lexuar?

- Po... kam lexuar një autor Italian, - ajo heshti për pak. – shiko Bledi nuk dua të gënjej, kam lexuar një libër që flet për heroinën. “dashuria e të mjerit” quhet.

- Të ndihmoi në diçka?
- Më ndihmoi të kuptoj gjëndjen emocionale të pordoruesve të saj. Autori ka qënë një pordorues i heroinës për dhjetë vite dhe e njeh mirë gjëndjen e pordoruesit të saj.
- Është shumë më ndryshe nga sa ke lexuar aty. Nuk mund t’a kuptosh kurrësesi gjëndjen që shkakton tek njeriu, vetëm nëse je vetë pordorues.
- Unë nuk dua të njoh gjëndjen e njerëzve Bledi.
- Po çfarë do të njohësh atëherë.
- Gjëndjen tënde.

***

Meqë gjëndja ekonomike ishte duke shkuar simosmëkeq, e ndjeja të detyrueshme të gjeja një punë në mënyrë që të mund të mbijetonim edhe pse gjëndja ime nuk ishte akoma aty ku duhet të ishte. Nuk dija nga t’ia filloja, gjithësesi diku duhet t’ia nis. Mendova të kërkoj punë si kamarier. Fatkeqsisht nuk isha në gjëndje të përshtatshme për të bërë një punë të tillë, pasiqë isha tejet i dobët fizikisht dhe shumë i kequshqyer. Nisa të vërdallosem rrugëve të Tiranës në kërkim të një rasti të volitshëm. Shumë as që më hidhnin shikimin, e shumë të tjerë mund të dallonin lehtë që diçka nuk shkonte tek unë. I lodhur e i rraskapitur fillova të ec drejt parkut të liqenit. Ndalova pranë një burri të moshuar dhe bleva një paketë cigare. Zbrita tëtposhtën dhe u ula pranë një peme. Një ndjesi e vjetër u rikthye në kujtesën time. U rikthyen kujtimet e kohës ku pikërisht nën këtë pemë, Jola më dhuroi puthjen e parë. Kishin kaluar disa vite që kur kjo kishte ndodhur. Premtimet janë diçka boshe që njerëzit i'a dhurojnë njëri tjetrit për të larguar pasojat që lë pas dhimbja e ndarjes.

Vështroj liqenin dhe qetësinë e tij, mendoj, dhe thith cigaren me fuqi duke u varur pas kujtimesh që tashmë ishin ngjyrosur nga nostalgjia. Çfarë duhet të jetë duke bërë Jola në këto momente? Po sikur të më shikonte se në çfarë gjëndje jam katandisur, çfarë do të kishte menduar? Thith cigaren dhe mendoj; çfarë kërkoja nga jeta që i hyra kësaj rruge të mallkuar?! Nuk e di dhe kurrë nuk do të mund t'a zbuloj, është diçka që nuk e programova, ndoshta është thjeshtë çështje fati. Mund edhe të jetë fat, por nuk është çështje fati shoqërimi im me Elonën, ai është vërtetë faji im dhe ndihem vërtetë fajtor për këtë. Po sikur Elona mos të paguaj? Si do të mund unë t'a paguaj borxhin e saj? Ata njerëz nuk falin, janë vërtetë të pamëshirshëm. Mos mendo për këtë tani, për çdo gjë ka një zgjidhje. Si do të shkojë lidhja ime me Klean? Ajo është vërtetë e dashur dhe e kam përzemër, por nuk mund të them që e dua. Mendoj që nuk dua më askënd. E shikoj nënë Tixhen dhe nuk ndjej asgjë. Për sa po ndodh me ndjenjat e mia nuk mund të jap një shpjegim. Mos mendo për këtë, nuk ka gjë që nuk zgjidhet. Çdo gjë ka filluar të rëndojë. Realiteti i jetës është i rëndë për t'u mbajtur mbi supe. Kur merrja të kuqen çdo gjë ishte e lehtë.

E kuqja

Pas përpjekjesh të shumta hoqa dorë nga kërkimi i një pune. Vendosa të qëndroj në dyqan me nënë Tixhen dhe aty nisën problemet. Pasi nënë Tixhja u largua në drekë sikurse bënte për çdo ditë, po qëndroja i ulur në stolin e vogël pas banakut. Një automjet ndaloi vetëm disa metra larg dyqanit. Në automjetin e fikur mund të vëreheshin fare qartë tre persona. Të tre të parruar dhe me një pamje aspak miqësore, vështrimi i tyre ishte i ngulur mirë drejt dyqanit. Pas një farë kohe u larguan. Nuk vonoi shumë dhe nënë Tixhja erdhi rrëmbimthi tek unë. Po i zihej fryma.

- Ç’ka ngjarë nënë Tixhe?
- Elona...
- Çfarë! Ku është?
- Nuk është më Bledi.
- Si nuk është më? Nuk po të kuptoj!
- Vdiq.
- Çfarë thua nënë Tixhe?
- Është gjendur e vdekur prapa stacionit të trenit.
- Nga e mësove këtë?

- Është në lajme.
- Çfarë thonin, çfarë kishte ngjarë?
- Overdozë.
- Dreq o punë nënë Txhe. Kjo nuk duhet të kishte ndodhur.
- Ç'po ndodh Bledi?
- Ka lenë një mal me borxhe nënë Tixhe. Herën e fundit kur shleva borxhin tim, ata më paralajmëruan që nëse ajo nuk paguan do të duhet që ti jap unë paratë që ajo i detyrohet atyre të mallkuarve.
- Sa para i detyrohet Bledi?
- Edhe sikur të gjithë të përpiqen të më ndihmojnë, është një shumë që nuk mund t'a përballojmë nënë Tixhe. Ajo u siguronte klientë të rinjë dhe në këmbim ato i jepnin mall pa para, por sikurse duket i ka humbur filli dhe nuk ka mundur ti kthej mbrapsht.
- Duhet të mendojmë diçka Bledi, - tha nënë Tixhja dhe mund t'a vëreje shqetësimin në fytyrën e saj.
- Çfarë mund të bëjmë nënë Tixhe? O Zot, sa i keqardhur ndihem që të kam sjellur kaq shumë shqetësime. Ti ke bërë

gjithçka për mua dhe unë t'a ktheva mbrapsht duke t'a nxirë jetën.

- Mos u dëshpëro bir, - tha ajo duke më përqafuar, - të gjithë fëmijët kanë problemet e tyre. Do të gjejmë një rrugëzgjidhje për këtë çështje. Mendoj që do të ishte më mirë mos të qëndroje në dyqan derisa të mendojmë për diçka.

Në mbrëmje u ulëm për të ngrënë. Heshtja rrethonte tryezën. Nënë Tixhja nuk nxirrte zë. Ndjehem pak i friksuar por tepër i pafuqishëm edhe për t'ia mbathur. Nënë Tixhja e vërejti këtë frikë në sytë e mi.

- Si mendon të flasim me komisar Bedriun?
- E çfarë mund të bëj komisar Bedriu nënë Tixhe?
- Ti e di që policia gjithmonë ka në dorë të bëjë diçka.
- Nëse unë nxjerr emrat e tyre nënë Tixhe, jam thjeshtë i vdekur.
- Nuk kemi rrugë tjetër Bledi, duhet të flasim me dikë. Ne thjesht mund të flasim dhe të marrim një mendim prej tij,

pa përmendur emra, pastaj shohim e bëjmë.

***

Idea e nënë Tixhes për tu rrëfyer në polici nuk ishte një ide që më ngrohte, përkundrazi ndihesha tepër i shqetësuar vetëm nga mendimi. Do të ishte më mirë sikur të kisha mundësinë të paguaja mbrapsht paratë që Elona u detyrohej. Fundja nëse shlyej detyrimin e saj ata nuk të sjellin dëm. Por, ku mund ti gjej paratë për të shlyer këtë detyrim?

***

Natyrshëm erdhi mbyllja brenda mureve të shtëpisë. Ndjenja e dëshpërimit më përfshiu të tërin dhe çdo çështje m’u ngushtua. Ky problem po ma merrte lirinë pak e nga pak edhe pse nuk kisha patur ndonjë incident deri më atë kohë. Disa herë rradhazi pata refuzuar Klean, por ajo vazhdonte me këmbëngulje të paraqitej pranë nënë Tixhes tek dyqani duke qenë se nënë Tixhja nuk jepte ndonjë shpjegim të denjë për mosprezencën time Klea nuk dorëzohej dhe sërish kërkonte takim me mua. Më në fund u dorëzova dhe dola të përballem me të.

- Përse më shmangesh Bledi? – pyeti ajo duke më parë drejt e në sy.
- Nuk je ti ajo që i shmangem.
- Çfarë ka ndodhur? Ti mund të flasësh me mua.
- E di këtë, por nuk është aq e thjeshtë Klea.
- Atëherë, bëje të thjeshtë dhe më trego.
- A e mësove lajmin për Elonën?
- Po, - u përgjigj ajo ftohtë, - dhe më vjen keq t'a them por nuk ndjeva aspak keqardhje.
- Çështja nuk qëndron tek keqardhja por tek borxhet që ajo ka lënë pas.
- Çfarë pune ke ti me detyrimet e saj?
- Unë nuk kam të bëj aspak me to, por ata më thanë që shumën e parave që ajo i detyrohet, do të duhet t'a shlyej unë.

- Nuk po e kuptoj! Pse duhet të paguash diçka që nuk ke të bësh? Ti borxhin tënd e shleve.
- Ti nuk i njeh këta njerëz Klea. Nuk njohin as logjikë e as mëshirë. Vetëm para. A mendon se Elona vdiq nga një dozë e tepërt e pakontrolluar?
- Kështu thanë lajmet.
- Ajo është vrarë sepse nuk ka mundur të paguaj mbrapsht dhe të njëjtën gjë do të bëjnë edhe me mua nëse nuk do të mund të paguaj. Jam mbyllur në shtëpi dhe tani që jam jashtë nuk dua që të të rrezikoj edhe ty.
- Qenka vërtetë një situatë e rëndë.
- Ata kontrollojnë për çdo ditë nëse dal, nuk do të vonojë shumë dhe do të më zënë.
- Sa është shuma që duhet paguar?
- Është goxha shumë.
- Sa?
- Dy miljon.
- Qënka vërtetë e madhe, - tha Klea dhe sytë i'u përhumbën.
- Do të bëje mirë mos të kalosh për disa kohë, ndoshta mund të gjej një

zgjidhje ose ndoshta jo, por nuk dua që ti të lëndohesh.

Vazhdova rrugën dhe e lash Klean pas. E ndjeja vështrimin e Kleas që më ndiqte nga pas, një vështrim i pafuqishëm dhe i mbushur me frikë dhe mëshirë.

Në mbrëmje teksa po qëndronim me nënë Tixhen në sallon, policia erdhi tek porta. Dy efektivë policie qëndronin në prag dhe nënë Tixhja u bë dyll e verdhë.

- Kemi ardhur për Bledin, - tha njëri prej tyre duke bërë shenjë në drejtimin tim.
- Ai s'ka bërë gjë, - tha nënë Tixhja duke mbledhur forcat.
- Qetësohuni zonjë, - i'a ktheu tjetri, - komisar Bedriu na dërgon. Ai do që të flasë me Bledin në komisariat.
- E për çfarë do të flasë? – pyeti nënë Tixhja.
- Komisari është i bindur që Bledit i rrezikohet jeta.
- Nënë Tixhe! – thashë unë duke e kapur nga krahu. – Mos u shqetëso, me to

jam i sigurtë. Po shkoj të njoftohem se çfarë ka për të thënë komisar Bedriu.

Në më pak se pesë minuta u gjendëm në komisariatin numër një. Komisar Bedriu po më priste në hollin e komisariatit. Burrë i gjatë me flokë të zinjë të dendur, vetulla të trrasha me një palë mustaqe si pleqt e motshëm.

- Eja Bledi, - tha ai duke më treguar me dorë një derë të hapur.
- Për çfarë më keni thirrur komisar? - pyeta unë duke tërhequr karriken pranë vetes.
- Sëpari dua të të uroj që të shoh të rehabilituar. Por nuk është ky qëllimi që je këtu. Dua të flas me ty për Elonën. Ju të dy keni qenë tepër të afërt apo jo?
- Unë nuk kam të bëj me vdekjen e saj.
- Nuk ishte kjo pyetja Bledi...
- Para rehabilitimit po, kemi qenë të afërt, por pasi e lash të kuqen, nuk i'a kam idenë se çfarë ka bërë.
- Dua të jem i drejtpërdrejtë me ty Bledi. Më jep një emër.

- Çfarë emri? Për çfarë emri e keni fjalën komisar?

- Një emër nga ato prej të cilëve Elona merrte të kuqen.

- Ju e dini që nuk mund t’a bëj një gjë të tillë.

- A e kupton që ata të janë vënë pas edhe ty more djalë? A mendon se më bën edhe aq për atë vajzë? Për ty po Bledi. Ti nuk je si ajo. Ti je viktimë e saj. A e di sa herë ke qenë në fije të perit për t’u arrestur? Por, gjithmonë në çastin e fundit komshinjtë e tu e kanë tërhequr padinë. Ndoshta ato patën besim tek ty, mendonin që mund të ndryshoje, dhe patën të drejtë. Ti tashmë ke ndryshuar dhe je një njeri ndryshe. Pse duhet të paguash ti për gabimet e saj? A mendon se ja vlen t’a paguash me jetën tënde? Nëse nuk mendon për veten; a nuk mendon për të gjithë të rinjtë që mund të bien viktimë si ty? Si mund të heshtësh për ato ndyrësira? A mendon se unë nuk i di emrat e tyre? unë i njoh të gjithë ato Bledi. Unë e di se ku qëndrojnë, ku hanë, ku flenë dhe kë takojnë. Ja ku janë mbi tryezë dosjet e tyre me emra dhe fotografi, por më duhet dëshmia jote, vetëm në këtë mënyrë do të mund ti mbyll brenda për një kohë të gjatë. Fol me mua Bledi, më jep një emër dhe unë personalisht do të kujdesem për mbrojtjen tënde.

- Ata kërkojë prej meje shlyerjen e borxhit që Elona i detyrohej.
- Dhe që të dy e dimë fare mirë që nuk ke mundësi që t'ia kthesh.
- Nëse mendoj në këtë moment që jeta do të më kthehej sërisht po ti kthej paratë, ajo që ju më kërkoni të bëj më humb shpresat përgjithmonë.
- Nuk ka nder me këta njerëz Bledi.

Atë natë bëra atë që ishte më e drejta për t'u bërë. Dëshmova kundër tyre. Plotësova një proçesverbal të gjatë ku rrëfeva me detaje veprimtarinë e tyre dhe historinë time gjithashtu. Komisari më siguroi që bëra gjënë e duhur dhe që kur të dilja para gjykatësit duhej të dëshmoja të njëjtën gjë pa hequr dhe pa shtuar asnjë detaj. U binda për të kundërtën kur po hipja në makinën e policisë për të më shoqëruar për në shtëpi dhe jashtë komisariatit qëndronte i njëjti automjet që kisha parë, para dyqanit. A bëra vërtetë gjënë e duhur duke dëshmuar kundër tyre?

***

Jam përpjekur t'a urrej nënën time, flas për atë nënë që më mbajti në errësirën e barkut, por kur mendoj dhe provoj t'a urrej, diçka më ndalon. Nuk është kurrë e mundur që një nënë t'a mbajë fëmijën e saj për nëntë muaj në kraharor, t'a nxjerrë në dritë dhe pastaj t'a lëshojë atë e t'a hedh diku sikur të ishte plehrishte. Diçka ka ndodhur dhe unë jam mëse i bindur që diçka vërtetë e trishtueshme fshihet pas kësaj. Ndoshta rrethanat e kanë shtyrë atë të marr një vendim kaq të gabuar, ku i dihet. Sot kam nevojë, ndjej nevojë, të flas dhe t'ia tregoj asaj atë që nuk po ma mban zemra. Janë disa gjëra që nuk mund ti flasësh me dikë tjetër vetëm se me nënën tënde. Një nënë kurrë nuk shkel në të metat e tua, ti je prej saj dhe ajo je ti.

Ndryshe nga dikush tjetër, ajo bashkëjeton dhimbjen me ty, mban nga rëndesa jote dhe di përgjigjen e pytjes sënde. Askush nuk mund t'a zë vendin e saj dhe askush nuk e dëshiron një gjë të tillë.

Për gjatë tërë natës nuk vura gjumë në sy. Pasi u ktheva nuk munda të flas me nënë Tixhen. Ndihesha tepër i rënduar edhe pashpresë. Për herë të parë pas kaq shumë kohësh ndjeja nevojë për të kuqen. Ngrita një dërrasë të parketit dhe ajo ishte aty. E pata vendosur dikur nëse gjëndja do të ishte keq. E mbaja në dorë atë pluhur magjik që do të mi lehtësonte brengat e mia, fundja është e vetmja që më ka kuptuar. Nuk pata guxim t'a marr dhe e futa sërisht aty kur erdhi agimi.

- Për çfarë folët me komisarin, Bledi? – pyeti nënë Tixhja e tensionuar. Dukej që nuk do të kishte vënë gjumë në sy gjithashtu.
- Mora fund nënë Tixhe, - i'a ktheva unë duke u ulur. – Dëshmova kundër në polici.

- Por… – ajo heshti një cop herë, - është më mirë kështu biri im.
- A nuk e kupton që jam i mbaruar nënë Tixhe?
- Ti nuk je i mbaruar biri im. Ti më ke mua.
- Unë nuk jam një bir i mirë nënë Tixhe.
- Ti je biri im dhe do të jesh gjithmonë Bledi.
- Ti nuk mund të jesh kurrë nëna ime, ndërkohë që ti përpiqesh që të jesh nënë, një nënë është një e tillë, nuk të bën përpjekja nënë. Ajo që të është shkëputur nga vetja, ajo të bën një të tillë. Mos më prek Tixhe. Po largohem më mirë para se të them ndonjë gjë tjetër që mund të të lëndojë më tepër. A nuk e sheh se në çfarë gjëndje jam? A nuk e sheh se në çfarë njeriu jam transformuar? Më mirë sikur mos të më kishe marrë në atë jetimore të mallkuar.

Dola dhe fillova të ec. Ec, pa destinacion të caktuar. Ku të shkoj? Mendimi për të kuqen më mbyti. Ajo po më fundos dhe e dua, e dëshiroj, e ndjej që nëse nuk do t’a kem brenda meje, do të jetë një fund më i shpejtë pa të. Ec, ec, ah nënë Tixhe, çfarë dreqin të bëra?! Ah, nënë Tixhja ime. Kthehem pas disa minutash ecje, mendova që duhet të kthehem në krahët e saj. Do ti kërkoj ndihmë. Ajo gjithmonë më ka ndihmuar. Unë jam djali i saj. Po ngjitesha tatpjetës në rrugën “Zonja Curre” dhe aty... errësirë.

Jam këtu, i shtrirë në plehrat e rrugës. Pikërisht aty ku njerëzit hedhin mbeturinat, gjërat e pavlefshme, pikërisht mbi to mbretëroj unë i shtrirë me një tub llastiku të mbërthyer pas krahut. E kuqja qarkullon në venat e mia më shumë se kurrë. Nga këtu po ju flas, unë Bledi, djali që dëshironte një jetë të gjatë, që shpresoja dhe ëndërroja.

Është lehtë të merresh me një jetim. Është edhe më lehtë të adoptosh një të tillë. Kjo botë ka plot të tillë, ngjyra dhe moshave të ndryshme. Bëj zgjedhjen tënde. Si e dëshiron? Të rritur apo të vogël? Të zi apo të bardhë? Ah prit, të zi askush nuk e do, një jetim me ngjyrë është një jetim i përjetshëm. Hidheni fajin mbi jetimin sepse ai kurrësesi nuk do të jetë fëmija juaj, fajsojeni për gjakun e prishur që i rrjedh në vena, fajësojeni atë, sepse ai është jetim.

Një djali si unë një jetë nuk është e mjaftueshme për të larguar ndjenjën e të mos ndjerit ndryshe nga të tjerët. Çdo gjë duket ndryshe, shihet ndryshe dhe perceptohet ndryshe. E vetmja gjë që është e njëjtë me të tjerët është vdekja.

Pas çdo beteje me të, kurrë nuk e pash vehten të fituar. Gjithmonë më mposhti por kurrë nuk e humba shpresën derisa ajo më humbi mua.

Kërkoj ndonjëherë të shikoj në të shkuarën time, por një barrjerë më pengon të shoh aq sa unë dëshiroj të shikoj. Jeta është e njëjtë për të gjithë, fati është ndryshe nga të tjerët.

Askush nuk do të ndjehet më i njëjtë pas kësaj dite. Fëmijët nuk do të luajnë, djelli nuk do të rrezatojë, mbrëmja nuk do të vijë dhe as nuk do të pritet agimi. Por kjo vetëm në sytë e mi.

Jam përpjekur të ndryshoj dhe të heq dorë nga shumë gjëra. Rezultati ka qenë i njëjtë sepse veprimi ishte i njëjtë. Njeriu mund të vdesë dy herë në këtë botë. Herën e parë kur trupi pushon së lëvizuri dhe e dyta është atëherë kur edhe personi i fundit pushon së të kujtuari.

Mos u shqetësoni, e as mos u pikëlloni. Unë jam sërish këtu, në këtë tokë, jo mbi të por nën të. Në varrezat e sharrës, nëse shikon një grua të ëmbël me të zeza që qan dhe njom dheun e birit të saj, me siguri është nënë Tixhja dhe nën atë dhe' gjindem unë. Nuk e di nëse identifikimi si jetim ndalon së përndjekuri jetimin e gjorë. Besoj që edhe kur vdes dikush do të kalojë pranë varrit tënd dhe do të thotë; "vdiq jetimi i gjorë".

E kuqja

- Kjo është lumturia e përjetshme? – thashë unë duke vështruar gjëndjen e mjerueshme të atyre të rinjëve që qëndronin të mbështetur në muret e tualetit me sy gjysmë të hapur.
- Bledi! – tha ajo duke më shtërnguar me dy duar nga faqet. – Ajo që ti ndjen kur e kuqja është brenda teje nuk ka të bëjë aspak me atë që ti ke para syve.
- Ajo është drogë Elonë!
- E ç'rëndësi ka se çfarë është?! Ajo është e vetmja që kujdeset për ne jetimët.

Do të dëshiroja ti them tani në këtë moment, që ajo gabohej. Do të dëshiroja ti them që unë nuk isha jetim, që nënë Tixhja ishte nëna ime, por nuk e ndjeja në atë moment.